

TRT REPERTUARINDA BULUNMAYAN
DERLENMİŞ SINOP TÜRKÜLERİNİN
MAKAM, USÚL VE TÜR YÖNLERİYLE
İNCELENMESİ

BARIŞ YAŞAYANCAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MÜZİK ANASANAT DALI

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TRT REPERTUARINDA BULUNMAYAN DERLENMİŞ SİNOP TÜRKÜLERİNİN
MAKAM, USÛL VE TÜR YÖNLERİYLE İNCELENMESİ**

BARIŞ YAŞAYANCAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MÜZİK ANASANAT DALI

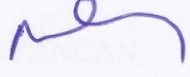
AKADEMİK DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Okan SAĞLAMBİLEN

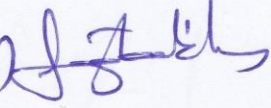
ORDU – 2016

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Bu çalışma jürimiz tarafından 13/07/2016 tarihinde yapılan sınav ile Müzik Anasanat Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

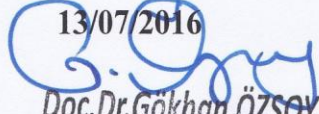
Başkan : Prof. Sabri YENER

Üye : Doç. Dr. Mustafa Öner UZUN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Okan SAĞLAMBİLEN (Danışman)

ONAY :

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

13/07/2016

Doç. Dr. Gökhan ÖZSOY
Enstitü Müdürü

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım yüksek lisans tezinin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya, kullandığım başka yazarlara ait her özgün fikre kaynak gösterdiğimi bildiririm.

13/07/2016

İmza

Barış YAŞAYANCAN

ÖZET

[YAŞAYANCAN, Barış]. *[TRT Repertuarında Bulunmayan Derlenmiş Sinop Türkülerinin Makam, Usûl ve Tür Yönleriyle İncelenmesi]*, [Yüksek Lisans Tezi], Ordu, [2016].

Bu araştırmanın amacı, derlenmiş TRT repertuarında bulunmayan yirmi dört Sinop türküsünün makam, usûl ve tür bakımından incelenip kayıt altına alınmasıdır.

“TRT Repertuarında Bulunmayan Derlenmiş Sinop Türkülerinin Makam, Usûl ve Tür Yönleriyle İncelenmesi” başlıklı tez nitel araştırmalar kapsamında değerlendirilen betimsel bir çalışmadır. Veriler kaynak tarama ve görüşme tekniği ile elde edilerek yorumlanmıştır. Çalışmanın birinci bölümü problem, amaç, önem gibi başlıkların yer aldığı giriş kısmından oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde Türk halk müziği ile ilgili nazari bilgilere yer verilmiştir. Sinop ilinin tarihine, coğrafi özelliklerine değinilmiştir. Aynı bölümde Sinop’un müzik kültürü hakkında bilgiler verilmiş, yörenin ileri gelen müzik adamlarıyla yapılan görüşmeler aktarılmıştır. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi ve alt başlıkları yer almaktadır. Çalışmanın son bölümü olan dördüncü bölümde ise, derlenmiş Sinop türkeleri makam, usûl ve tür yönünden incelenerek bulgular ve yorum başlığı altında verilmiştir.

Bu çalışma; derlenmiş fakat TRT repertuarında bulunmayan yöresel türkülerin, müzikal açılarından makam, usûl ve tür yönüyle içerik analizinin yapıldığı ilk çalışma olması açısından önemlidir. Bu araştırmanın aynı alanda yapılacak olan farklı çalışmalara ve Sinop müzik kültürü ile ilgili yapılacak diğer araştırmalara da kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: TRT repertuarı, derlenmiş Sinop türkeleri, Sinop müzik kültürü, makam, usûl, tür.

ABSTRACT

[YAŞAYANCAN, Barış]. *[Analyzing the makam, method and types of compiled Sinop folk songs that is non existing in TRT repertoire]*, [Master Thesis], Ordu, [2016].

The aim of this study is to investigate and record the compiled twenty four Sinop folk songs which do not exist in TRT repertoire in terms of their makam, method and genre.

The theses with the title of “Analyzing the makam, method and genres of compiled Sinop folk songs that is non-existing in TRT repertoire” is a descriptive study being evaluated in the scope of qualitative research. The data is obtained by review and interview technique. In the first part of the study there is an introduction part comprised of problem, purpose and importance. In the second part of the study it has been given theoretical information about Turkish folk music. The history of the province of Sinop and its geographical features have been mentioned. In the same section, there have been indicated some informations about musical tradition and the interviews with some prominent musicians of precinct. The third section is comprised of method and subtitles of the research. In the fourth chapter, the last part of the study, compiled Sinop songs have been indicated under the topic of findings and comment by examining in terms of method and genre.

This work is important for it is the first work in which compiled local folk songs which do not exist in the repertoire of TRT analyzed in terms of their content; makam, method and types from musical perspectives. This study is determined to serve as a resource to the researches about Sinop music culture and others to be carried out in the same area in the future.

KeyWords: TRT repertoire, compiled Sinop folk songs, Sinop music culture, makam, method, genre.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı :	Barış YAŞAYANCAN
Doğum Yeri ve Tarihi :	SİNOP/ERFELEK, 13.07.1986
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi :	Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümü THM Anasanat Dalı
Yüksek Lisans Öğrenimi :	Ordu Üniversitesi SBE Müzik Anasanat Dalı
Bildiği Yabancı Diller :	İngilizce
Bilimsel Etkinlikleri :	
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar:	Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü THM Anasanat Dalı
İletişim	
E-Posta Adresi :	baris572@hotmail.com
Telefon:	
İş:	
Ev:	
Cep:	0 506 899 42 67
Tarih ve İmza:	13/07/2016

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Programında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışmada; kaynak tarama ve görüşme yöntemleri kullanılarak, Sinop yöresine ait derlenmiş fakat repertuarda bulunmayan 24 türkü ve Sinop müzik kültürü ile ilgili birtakım bulgulara ulaşılmıştır. Elde edilen bu veriler ışığında, ulaşılabilen 24 Sinop türküsü makam, usûl ve tür yönleriyle içerik analizine tabi tutulmuştur.

Bu çalışma sürecinde; bilgisini, destek ve emeğini benden esirgemeyen danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Okan SAĞLAMBİLEN'e, savunma jürimde bulunarak kıymetli görüş ve fikirleriyle tezime katkıda bulunan Prof. Sabri YENER ve Doç. Dr. Mustafa Oner UZUN'a, tez yazım aşamasında yaptığım araştırma ile ilgili her türlü yardım ve kaynakları ile bana destek olan değerli arkadaşlarım Arş. Gör. Yakup AÇAR, Öğr. Gör. Emre ŞİMŞEK ve Öğr. Gör. Ercan DURMAZ'a, araştırma boyunca varlığını her zaman hissettiren ve yardımlarını esirgemeyen Betül KÜÇÜKSÜSLÜ'ye, Sinop müzik kültürü ile ilgili bilgi birikimini benimle paylaşan Burhanettin TUNÇ'a, müzik yaşantımdaki ilk hocam olarak üzerimde emeği çok fazla olan değerli hocam Ferruh GÜVEN'e ve her zaman manevi destekleriyle yanımda olan kıymetli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER**Sayfa**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	i
BİLDİRİM	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖZGEÇMİŞ	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR.....	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	2
1.3. Önem	2
1.4. Varsayımlar	2
1.5. Sınırlılıklar	3
1.6. Tanımlar	3
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4
2.1. Türk Halk Müziğinin Tanımı ve Genel Özellikleri.....	4

2.1.1. Türk Halk Müziğinde Kullanılan Türler.....	5
2.1.2. Türk Halk Müziğinde Kullanılan Usûller.....	6
2.1.2.1. Ana Usûller.....	7
2.1.2.2. Birleşik Usûller.....	7
2.1.2.3. Karma Usûller.....	7
2.1.3. Türk Halk Müziğinde Ayak Makam İlişkisi.....	8
2.2. Sinop İli Tarihi ve Coğrafyası.....	10
2.3. Sinop Müzik Kültürü.....	12
2.3.1. Sinop Müzik Kültürüne İlişkin Yapılan Görüşmeler.....	18
2.3.1.1. Ferruh Güven İle Yapılan Görüşme.....	18
2.3.1.2. Burhanettin Tunç İle Yapılan Görüşme.....	20
2.3.2. Sinop Yöresi Halk Oyunları.....	21
2.3.3. Sinop'ta Müzik Eğitimi Veren ve Müzikal Faaliyetler Gösteren Kurumlar.....	22
3. YÖNTEM.....	23
3.1. Araştırma Modeli.....	23
3.2. Evren ve Örneklem.....	24
3.3. Veriler ve Toplanması.....	24
3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	24
4. BULGULAR VE YORUM.....	26
4.1. “Ah Nerine” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	26
4.2. “Arabayı Koşalım” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	29
4.3. “Ayancık Eymeleri” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	32

4.4. “Bizde Gelin Almacıya Hoşgeldin Derler” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	35
4.5. “Çerez Türküsü” isimli türkünün notası ve incelenmesi	40
4.6. “Daha Çeltik Satmaduk” isimli türkünün notası ve incelenmesi	43
4.7. “Diriyallah” isimli türkünün notası ve incelenmesi	46
4.8. “Gaşlardan Gel Gaşlardan” isimli türkünün notası ve incelenmesi	49
4.9. “Gidiyon Mu A Yarım” isimli türkünün notası ve incelenmesi	52
4.10. “Hasan Köşkte Yatıyor” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	55
4.11. “Helasa” isimli türkünün notası ve incelenmesi	58
4.12. “Horon” isimli türkünün notası ve incelenmesi	62
4.13. “Karanfil Olacaksın” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	65
4.14. “Kendirik” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	68
4.15. “Kestanenin Fidesi” isimli türkünün notası ve incelenmesi	71
4.16. “Leylim” isimli türkünün notası ve incelenmesi	74
4.17. “Odun Aldım Çataktan” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	77
4.18. “Püsürgeden Ay Doğdu” isimli türkünün notası ve incelenmesi	81
4.19. “Salıncak Türküsü” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	84
4.20. “Sarı Kavun” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	87
4.21. “Seğirttim Çıktım Çardağa” isimli türkünün notası ve incelenmesi.....	90
4.22. “Simdim Dirinay” isimli türkünün notası ve incelenmesi	95
4.23. “Sinop'un Kaleleri” isimli türkünün notası ve incelenmesi	98
4.24. “Şu Şirketin Parası” isimli türkünün notası ve incelenmesi	101

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	104
5.1. Sonuçlar.....	104
5.2. Öneriler.....	104
KAYNAKÇA.....	105
EKLER.....	108
Ek. 1. Eser Analiz Şablonu.....	108
Ek. 2. Görüşme Sözleşme Formu.....	109

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1 Sinop İli Haritası.....	12
Şekil 2 “Ah Nerine” isimli türkünün notası.....	26
Şekil 3 “Ah Nerine” isimli türkünün dizisi.....	27
Şekil 4 “Arabayı Koşalım” isimli türkünün notası.....	29
Şekil 5 “Arabayı Koşalım” isimli türkünün dizisi.....	30
Şekil 6 “Ayancık Eymeleri” isimli türkünün notası.....	32
Şekil 7 “Ayancık Eymeleri” isimli türkünün dizisi.....	33
Şekil 8 “Bizde Gelin Almacıya Hoş geldin Derler” isimli türkünün notası.....	36
Şekil 9 “Bizde Gelin Almacıya Hoşgeldin Derler” isimli türkünün dizisi.....	37
Şekil 10 “Çerez Türküsü” isimli türkünün notası.....	40
Şekil 11 “Çerez Türküsü” isimli türkünün dizisi.....	41
Şekil 12 “Daha Çeltik Satmaduk” isimli türkünün notası.....	43
Şekil 13 “Daha Çeltik Satmaduk” isimli türkünün dizisi.....	44
Şekil 14 “Diriyallah” isimli türkünün notası.....	46
Şekil 15 “Diriyallah” isimli türkünün dizisi.....	47
Şekil 16 “Gaşlardan Gel Gaşlardan” isimli türkünün notası.....	49
Şekil 17 “Gaşlardan Gel Gaşlardan” isimli türkünün dizisi.....	50
Şekil 18 “Gidiyon Mu A Yarım” isimli türkünün notası.....	52
Şekil 19 “Gidiyon Mu A Yarım” isimli türkünün dizisi.....	53
Şekil 20 “Hasan Köşkte Yatıyor” isimli türkünün notası.....	55
Şekil 21 “Hasan Köşkte Yatıyor” isimli türkünün dizisi.....	56
Şekil 22 “Helesa” isimli türkünün notası.....	58
Şekil 23 “Helesa” isimli türkünün dizisi.....	59
Şekil 24 “Horon” isimli türkünün notası.....	62
Şekil 25 “Horon” isimli türkünün dizisi.....	63
Şekil 26 “Karanfil Olacaksın” isimli türkünün notası.....	65
Şekil 27 “Karanfil Olacaksın” isimli türkünün dizisi.....	66
Şekil 28 “Kendirik” isimli türkünün notası.....	68
Şekil 29 “Kendirik” isimli türkünün dizisi.....	69
Şekil 30 “Kestanenin Fidesi” isimli türkünün notası.....	71
Şekil 31 “Kestanenin Fidesi” isimli türkünün dizisi.....	72
Şekil 32 “Leylim” isimli türkünün notası.....	74
Şekil 33 “Leylim” isimli türkünün dizisi.....	75
Şekil 34 “Odun Aldım Çataktan” isimli türkünün notası.....	77
Şekil 35 “Odun Aldım Çataktan” isimli türkünün dizisi.....	78
Şekil 36 “Püsürgeden Ay Doğdu” isimli türkünün notası.....	81
Şekil 37 “Püsürgeden Ay Doğdu” isimli türkünün dizisi.....	82
Şekil 38 “Salıncak Türküsü” isimli türkünün notası.....	84
Şekil 39 “Salıncak Türküsü” isimli türkünün dizisi.....	85

Şekil 40 “Sarı Kavun” isimli türkünün notası	87
Şekil 41 “Sarı Kavun” isimli türkünün dizisi	88
Şekil 42 “Seğirttim Çıktım Çardağa” isimli türkünün notası	91
Şekil 43 “Seğirttim Çıktım Çardağa” isimli türkünün dizisi	92
Şekil 44 “Simdim Dirinay” isimli türkünün notası.....	95
Şekil 45 “Simdim Dirinay” isimli türkünün dizisi.....	96
Şekil 46 “Sinop'un Kaleleri” isimli türkünün notası.....	98
Şekil 47 “Sinop'un Kaleleri” isimli türkünün dizisi	99
Şekil 48 “Şu Şirketin Parası” isimli türkünün notası.....	101
Şekil 49 “Şu Şirketin Parası” isimli türkünün dizisi.....	102

KISALTMALAR

THM	Türk Halk Müziği
TSM	Türk Sanat Müziği
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
No	Numara
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
M.Ö.	Milattan Önce
Vb.	Ve bunun gibi, ve benzeri

1. GİRİŞ

Bu bölümde TRT repertuarında bulunmayan derlenmiş Sinop türküleriyle ilgili problem durumu ve alt problemler saptanmış, probleme ait günümüzde herhangi bir çalışma yapıp yapılmadığı araştırılmış, çalışma yapılacak alana ait eksik kalmış hususların tespit edilmesine çalışılmıştır. Daha sonra sırasıyla, araştırmanın amacı ve önemi belirlenmiş, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar tespit edilerek aşağıda açıklanmıştır.

1.1. Problem

Sinop türküleri incelendiğinde, TRT repertuarında bulunmayan derlenmiş anonim türkülerin de olduğu karşımıza çıkmıştır. Yapılan araştırmalarda konu ile ilgili yapılmış çalışmaların çok az olduğu görülmektedir. Sinop yöresi folkloru hakkında A. Yaşar SARIKAYA'nın (2010) "Bir inci memleketim" adlı kitabı ve Deniz ÇAPKAN'ın (2015) "TRT repertuarında yer alan Sinop türkülerinin edebi ve müzikal analizi ve tasnifi" adlı yüksek lisans tez çalışmasının yapıldığı saptanmıştır. Ulaşılan türkülerin herhangi bir kamu-kurum ve kuruluşlarda bulunmaması, yaygınlaştırılmaması gibi birtakım problemler dikkat çekicidir. Dolayısıyla derlenen Sinop türkülerinin akademik yönden incelenerek kayıt altına alınması gereği duyulmuştur.

Araştırma sonucunda, Sinop iline ait TRT THM repertuarında bulunmayan derlenmiş yirmi dört türkü tespit edilmiştir. Derlenen bu yirmi dört türkünün bu zamana kadar incelenip içerik analizinin yapılmamış olması karşımıza problem olarak çıkmaktadır. Bu çerçevede araştırmanın problemi; TRT Repertuarında bulunmayan derlenmiş yirmi dört Sinop türküsünün makam, usûl ve tür özellikleri nelerdir? olarak tespit edilmiştir. Alt problemler ise;

1. TRT repertuarında bulunmayan derlenmiş Sinop türkülerinin makam yönünden özellikleri nelerdir?
2. TRT repertuarında bulunmayan derlenmiş Sinop türkülerinin usûl yönünden özellikleri nelerdir?
3. TRT repertuarında bulunmayan derlenmiş Sinop türkülerinin tür yönünden özellikleri nelerdir?

şeklinde belirlenmiştir.

1.2. Amaç

Anadolu türküler açısından çok zengin bir coğrafyadır. Anadolu'nun çeşitli yörelerinde derlenmiş binlerce türkü bulunmaktadır. Fakat bu türküler çeşitli sebeplerle TRT repertuarına kazandırılmamış olabilir. Derlenmiş fakat repertuarda bulunmayan bu türküleri ulaşılarak, makam, usul ve tür yönüyle incelenmeleri gerekmektedir. Bu yönde yapılacak lisansüstü çalışmalar; halkça tutulan ve yörede bilinen derlenmiş türkülerin TRT repertuarına kazandırılması yolunu açacaktır.

Bu araştırmanın amacı, TRT repertuarında bulunmayan derlenmiş Sinop türkülerinin makam, usûl ve tür yönüyle analiz edilmesidir. Dolayısıyla derlenmiş yirmi dört Sinop türküsünün içerik açısından incelenip, kayıt altına alınıp, lisansüstü bir çalışma ile literatüre kazandırılması hedeflenmektedir. Bu incelemenin, alan ile ilgili daha sonra yapılacak olan bu yöndeki çalışmalara yol gösterici bir nitelik taşıyacağı düşünülmektedir.

1.3. Önem

Derlenmiş fakat TRT repertuarına girmemiş Sinop türkülerini yörede halk tarafından tanınmakta ve bilinmektedir. Müzikal toplantılarda, çeşitli ortamlarda seslendirilmektedir. Bu türkülerin müzikal açıdan doğru tanınması amacıyla makamsal özelliklerine, usûl tartımlarına ve türlerine yönelik yapılacak araştırmalar önem taşımaktadır.

Bu araştırma TRT repertuarında bulunmayan Sinop türkülerinin bilimsel açıdan makam, usûl ve tür analizine yer verildiği ilk çalışma olması bakımından önemsenmektedir. Gelecekte yapılacak olan bu tür çalışmalara ışık tutması açısından önem arz etmektedir.

Yapılan bu çalışma, yörede bilinen derlenmiş bu türkülerin bir araya getirilip kayıt altına alınması ve ilerleyen süreçte TRT repertuarına kazandırılabilmesi bakımından önemsenmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada;

1. Ulaşılabilen yazılı kaynakların gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.

2. Kullanılan veri toplama araçlarının araştırmada belirlenen sorulara cevap aramak için uygun olduğu varsayılmaktadır.
3. Örneklem grubunun evreni temsil edebileceği
4. Araştırma Yönteminin problemin çözümü için uygun olduğu, varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

TRT repertuarında bulunmayan, derlenmiş, ulaşılabilen yirmi dört Sinop türküsü ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Türk Halk Müziği: Kendine özgü çalgıları, çalış ve söyleşi tavırları, türleri, biçimleri ve geniş dağarıyla ulusal nitelikleri bünyesinde taşıyan, halk biliminin diğer dallarıyla iç içe oluşan, yöresel müziklerin birleşimiyle ortaya çıkan bir müzik çeşididir (Emnalar, 1998: 27).

Derleme: Folklor ürünlerini saptama, seçme ve toplama işi. Bu yolla toplanmış ürünlerin her biri: “Derleme işi derleme öncesi hazırlık, derleme çalışması ve derleme sonrası inceleme olmak üzere üç ana evreye ayrılır” (Özbek, 2014: 56).

Makam: Bir dizide, bir ya da birden fazla sesin/perdenin güçlendirilmesiyle oluşturulan ezgi veya ezgiler demetinin belirli bir sesle bitirilmesiyle var olan işitsel etkiye denilir (Akdoğu, 2003: 12).

Usûl: Vuruşlarının değerleri birbirine eşit veya eşit olmayan, fakat mutlaka muhtelif kuvvetli, yarı kuvvetli ve zayıf zamanların belli bir şekilde sıralanmasıyla meydana gelen belli kalıplar halindeki sayı veya vuruş guruplarına denir (Özkan, 2014: 606).

Tür: Genel anlamıyla, ortak özelliklere sahip olguların her biri birer türdür. Örneğin, canlı, bir türdür. Canlıların ortak özelliği ise, yaşam etkinliği göstermeleridir (Akdoğu, 2003:1).

Zaman: Müzik’te ölçüyü oluşturan birim; süre (Özbek, 2014: 204).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, nitel bir araştırmada veri toplama tekniklerinden olan kaynak taraması ve görüşme tekniği kullanılarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bağlamda genelden özele doğru giden bir yapıda, öncelikle Türk halk müziğinin genel yapısına, Sinop ili tarihi ve coğrafyasına, kültür, Türk kültürü, Sinop halk oyunları ve Sinop'ta halk müziğine emeği geçmiş iki müzik adamıyla yapılan görüşmeler konularını içeren Sinop müzik kültürü başlığına değinilmiştir.

2.1. Türk Halk Müziğinin Tanımı ve Genel Özellikleri

“Tarihsel süreç içerisinde, 19. Yüzyıldan günümüze, yabancı ve yerli, çeşitli folklorcu ve etno-müzikologlarca dünya halk müziklerinin tanım ve özelliklerinin ortaya koyulmaya çalışıldığı, pek çok araştırmanın yapıldığı gözlemlenmiştir” (Pelikoğlu, 2012: 17). Çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan bahsi geçen halk müziğine ait tanımlar, içerik olarak farklılık gösterse de, genel mana da aynı şeyleri ifade ettiği söylenebilir. Bu bağlamda Alman müzikolog Hugo Riemann'a göre halk müziği kapsamına şu öğeleri almaktadır;

- 1-Ezgi ve sözlerinin yaratıcısı belli olmayanlar, anonim bir yapıda olanlar,
- 2-Çeşitli nedenlerle oluşan olaylar karşısında halk tarafından benimsenmiş ve halk ezgisi niteliğine bürünmüş ürünler,
- 3-Halk diliyle oluşmuş, ezgisel ve uyumsal yapısı kolayca anlaşılabilir, belleğe kolayca yerleşen, bu nedenle popüler (herkes tarafından benimsenen ve tutulan) bir özellik taşıyan ezgilerdir (Hoşsu, 1997: 4).

Yener (2005: 26-27), Türk halk müziğinin tanımını aşağıdaki şekilde yapmaktadır:

“Türk halk müziği, toplumun ortak duygu ve düşüncelerini yalın, samimi, coşkulu ve içli ezgilerle anlatan köklü bir müzik sanatıdır. Türk halkının zevkle dinlediği bu müzik, doğal ve sosyal olayları, acı, sevgi, özlem ve gurbet gibi ortak duyguları, insanımızın mertlik ve kahramanlık gibi ulusal özelliğini, tarihî olayları konu alan büyük bir kültür hazinesidir. Türk insanının tüm yaşantısını halk müziğimizde, özellikle onun sözlü biçimi olan türkülerimizde görmek mümkündür. Oluşumunda hiç bir sanat endişesi taşımayıp yalnızca duygu, düşünce ve yaşantı ürünü olarak ortaya çıkan Türk halk müziği, ritim yönünden çok zengin, ezgisel açıdan ise oldukça renklidir. Tarihi çok

eskilere dayanır. Türk insanının çağlar boyunca kendi kendine ürettiği, geleneklerini sürdürdüğü anonim karakterli soylu bir müziktir. Yöresel özellikleri açısından oldukça zenginlik ve çeşitlilik gösterir. Her bakımdan Anadolu halkının ruhunu anlatan köklü bir halk sanatıdır. Ancak, Türk halk müziği denince onu sadece Anadolu coğrafyasıyla sınırlandırmak doğru olmaz. Yaşadıkları ülke ve bölge neresi olursa olsun oluşturulan bu eserlerin tek sahibi Türk insanıdır”.

2.1.1. Türk halk müziğinde kullanılan türler

“Genel anlamıyla, ortak özelliklere sahip olguların her biri birer türdür. Örneğin, canlı bir türdür, canlıların ortak özelliği ise, yaşam etkinliği göstermeleridir. Ulusal ya da uluslar arası ayırım sonucu ortaya çıkan müzik türlerini belirleyen öğeler; makam, ton, ritim (düzüm), söz, çalgılar, seslendirme biçimleri (tavır), kullanılan perde ya da ses dizgeleri ile yaşam biçimidir” (Akdoğan, 2003: 1-2). Türk halk müziğinde tür tanımını ise “ritim ve ezgiden oluşan müzikal yapı ile saz, söz, ağız özelliklerinden oluşan icra biçimi açısından benzerlik gösteren öbek” (Demir, 2013: 71) olarak yapabiliriz.

Geçmişten günümüze Türk müziği alanında birçok farklı çalışma yapılmış ve bu çalışmalar artarak devam etmektedir (Sarısözen, 1962; Hoşsu, 1997; Emnalar, 1998; Akdoğan, 2003; Özkan, 2014; Reinhard, 2007; Pelikoğlu, 2012; Demir, 2013; Özbek, 2014; Büyükyıldız, 2009; Duygulu, 2014). Bu çalışmalardan bir tanesi olan Emnalar (1998: 240) “Türk halk müziği ve nazariyatı” adlı kitabında THM’de türler şemasını aşağıdaki şekliyle yapmıştır:

I. Dünyasal THM

A. Genel Olarak Ritimli (Usûllü) Olanlar

1. Türküler

- a. Azeri Türküler
- b. Karadeniz Türküleri
- c. Konya Türküleri
- d. Rumeli Türküleri
- e. Teke Yöresi Türküleri (Teke zortlatmaları)
- f. Yozgat Türküleri

2. Barana Havaları

3. Güvende Takımı

4. Müzikli Öyküler
5. Zeybekler

B. Genel Olarak Serbest Ritimli (Usûlsüz) Olanlar (Uzun Havalar)

1. Arguvan Havaları
2. Baraklar
3. Bozlaklar
4. Divanlar
5. Gurbet Havaları
6. Hoyratlar
7. Mayalar
8. Müstezatlar
9. Yol Havaları

II. İnançsal THM (Tasavvufi Halk Müziği)

1. İlahiler
 - a. Nefesler
 - b. Savtlar
 - c. Gülbanglar
2. Kalenderiler
3. Semahlar
4. Ali Mevlidi

2.1.2. Türk halk müziğinde kullanılan usûller

Bu bölümde usûlün tanımı yapılarak, Türk halk müziğinde kullanılan usûller ve usûl kalıpları başlıklar altında ele alınmıştır.

Usûl, bir ezginin süre (zaman), ritim, düzüm bakımından düzenlenmiş bölümlerine veya kalıplaşmış ritimlerin oluşturduğu bütüne verilen isimdir. Halk arasında bu anlamlarıyla yaygın olmasa da, günümüzün profesyonel müzikçileri tarafından benimsenen bir terimdir (Duygulu, 2014: 446).

2.1.2.1. Ana Usûller

Türk halk müziği usûllerinin temelini oluşturan ana usûller iki, üç ve dört vuruşlularla, bunların üçerli şekillerinden meydana gelmektedir. Bu usûllerden iki ve dört vuruşlularla bunların üçerli şekilleri çok, üç vuruşlular ve bu usûllerin üçerli şekilleri azdır (Sarısözen, 1962: 8).

Ana usûller içerisinde iki vuruşlular ($2/2$, $2/4$, $2/8$) ve üçerli şekli ($2+2+2= 6/8$), üç vuruşlular ($3/4$, $3/8$) ve üçerli şekli ($3+3+3= 9/8$), dört vuruşlular ($4/4$) ve üçerli şekli ($4+4+4= 12/8$) olarak belirtilmiştir (Büyükyıldız, 2009: 156). Analizi yapılan ana usulle ölçülmüş eserlerin ritmi Sarısözen'in usûl tasnifine göre incelenmiştir.

2.1.2.2. Birleşik Usûller

Birleşik usûller, ana usûllerin belirli kurallar gereğince bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Birleşik usûller, halk müziğinin en güzel ve en zengin tarafıdır. Aslında ana usûllerin birleşmesinden başka bir şey olmayan bu usûllerde ikili ve üçlülerin sıralanışındaki incelik, bütün dünya müzik âlemini ilgilendirecek kadar renkli ritim özellikleri yaratır (Emnalar, 1998: 124).

Beş, altı, yedi, sekiz ve dokuz vuruşlu usûllerden oluşmaktadır. Birleşik usûller içerisinde beş vuruşluların ($5/4$, $5/8$) şeklinde A ($3+2$) ve B ($2+3$) olmak üzere iki farklı vuruş şekli mevcuttur. Altı vuruşluların ($6/4$, $6/8$) şeklinde A ($4+2$) ve B ($3+3$) olmak üzere iki farklı vuruş şekli mevcuttur. Yedi vuruşluların ($7/4$, $7/8$) şeklinde A ($3+2+2$), B ($2+3+2$) ve C ($2+2+3$) olmak üzere üç farklı vuruş şekli mevcuttur. Sekiz vuruşluların ($8/8$) şeklinde A ($2+3+3$), B ($3+2+3$) ve C ($3+3+2$) olmak üzere üç farklı vuruş şekli mevcuttur. Dokuz vuruşluların ($9/2$, $9/4$, $9/8$, $9/16$) şeklinde A ($3+2+2+2$), B ($2+3+2+2$), C ($2+2+3+2$) ve D ($2+2+2+3$) olmak üzere dört farklı vuruş şekli mevcuttur. Analizi yapılan birleşik usulle ölçülmüş eserlerin ritmi Emnalar'in usûl tasnifine göre incelenmiştir.

2.1.2.3. Karma Usûller

Karma usûller adı altında topladığımız bu grup, birleşik usûllerin veya ana usûllerle birleşik usûllerin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Ana ve birleşik usûllere göre daha az rastlanan karma usûller, ritim yönünden ilginç özellikler gösterir. Karma usûllerin birçok çeşitlerine rastlanmaktaysa da biz bunlardan muntazam olan ve

yapılışından bir kural, kaide çıkarılabilenleri ele almış bulunuyoruz. Bugüne kadar yapılışı bir kuralla açıklanabilen sekiz türlü karma usûl tespit edilmiştir. Bunlar: 10, 11, 12, 15, 16, 18, 20, 21 zamanlı karma usûllerdir (Sarisözen, 1962: 96).

Karma usûller içerisinde on vuruşluların (10/4, 10/8, 10/16) şeklinde A [a (3+2) + b (2+3)] ve B [b (2+3) + a (3+2)] olmak üzere iki farklı vuruş şekli mevcuttur. On bir vuruşluların A (7+4) ve B (5+6) olmak üzere iki farklı vuruş şekli mevcuttur. On iki vuruşluların A (2+3+2+3+2) ve B (3+2+2+2+3) olmak üzere iki farklı vuruş şekli mevcuttur. On beş vuruşluların (15/4, 15/8) şeklinde A (7+8) iki birleşik usûl, B (7+8) bir birleşik iki ana usûl ve C (8+7) iki birleşik usûl olmak üzere üç farklı vuruş şekli mevcuttur. On altı vuruşluların (16/8) şeklinde (9+7) olmak üzere tek vuruş şekli mevcuttur. On sekiz vuruşluların (18/8) şeklinde (12/8+6/8) olmak üzere tek vuruş şekli mevcuttur. Yirmi vuruşluların (20/8) şeklinde [(3+3) (6/8) + (2+2+3) (7/8) + (3+2+2) (7/8)] olmak üzere tek vuruş şekli mevcuttur. Yirmi bir vuruşluların (21/8) şeklinde (12/8+9/8) olmak üzere tek vuruş şekli mevcuttur (Büyükyıldız, 2009: 159). Analizi yapılan karma usulle ölçülmüş eserlerin ritmi Sarisözen'in usûl tasnifine göre incelenmiştir.

2.1.3. Türk Halk Müziğinde Ayak Makam İlişkisi

Bir dizide, bir ya da birden fazla sesin/perdenin güçlendirilmesiyle oluşturulan ezgi veya ezgiler demetinin belirli bir sesle bitirilmesiyle var olan işitsel etkiye makam denir (Akdoğan, 2003: 12).

Türk müziğindeki makamların ortak yanlarını Pelikoğlu (2012: 33) aşağıdaki şekilde açıklamıştır:

- 1- Her makamın dizisi eşit olmayan perdeler sisteminden alınma seslerden oluşur.
- 2- Batı müziğinde güçlü (dominant) beşinci derece olduğu halde, Türk müziğinde genellikle üçüncü, bazen de dördüncü derecedir. Her makam kendi sekizlisini her iki baştan (ince ve kalın) biraz aşabilir.
- 3- Her makam zemin, meyan ve karar diye adlandırılan üç bölümden oluşur. Makamlar inici ve çıkıcı olurlar. Bazen de hem inici hem çıkıcı olurlar (Sözer, 1986; Akt: Pelikoğlu, 2012).

“Ayak” kelimesinin Türk halk müziği literatüründe birden fazla anlamı bulunmaktadır. Hoşsu (1997: 23-28), Geleneksel Türk halk müziği nazariyatı adlı kitabında bu tanımlardan bazılarını aşağıdaki şekilde yer vermiştir:

- 1- Ayak, uvertür bir müziktir. Kendinden sonra gelecek ana bölüm için giriş müziğidir.
- 2- Ayak, bir halk ezgisinden (bir uzun hava veya kırık havadan) önce, bir saz ile yapılan başlama müziğidir. Bu bölüme açış veya gezinti denilir.
- 3- Halk müziğimizin sözel yapısını oluşturan nazım türlerinin kendilerine özgü ayakları vardır. Bu ayaklar, şiirin; hece, uyak ve konusunu belirtir. Halk ozanları arasında yapılan şiir yarışmalarında, konuyu belirten bir ayak verilir. Buna ayak açma denilir.
- 4- Halk müziğimizde bazı ezgilerin belirli bir dizisi ve seyri vardır. Bu dizilere (kalıplara) ayak denilir.

Yukarıda makam ve ayak kelimeleri kısaca tanımlanmıştır. Bu konuda günümüzde de halen kavram kargaşası yaşanmaktadır. Türk halk müziği ses dizilerinin tanımlanmasında kullanılan makam-ayak ifadeleri hakkında aşağıda birtakım görüşlere yer verilmiştir.

Türk halk müziğinde türkülerin makam kavramı ile ifade edilmesinin en doğru yol olacağını savunan Emnalar (1998; Akt: Pelikoğlu, 2012), bu konu hakkında şu açıklamaları yapmaktadır:

Geleneksel Türk sanat müziğinde kullanılan makamların pek çoğu halk müziğimizde de mevcuttur. Ezgisel ve ritimsel olarak da birçok benzerlik içeren ve bir bütünün parçaları olan bu iki sanat kolunu, birbirinden kesin çizgiler ile ayırmak mümkün değildir. Geleneksel Türk halk müziğinin makamsal yapısı konusunda, özellikle, TRT kurumunda sanatçı ve hoca olarak görev yapmış olan pek çok kişiye göre, halk müziğinde makam yoktur. Onun yerine halk müziğinde makam karşılığı olarak ayak tabiri kullanılmalıdır. Orta görüşte olanlar ise; ne makam ne ayak şeklinde bir yaklaşımda bulunmaktadır. Bu iki görüşün dışında bir görüş vardır ki; halk ezgileri ayağa, diziye ve örgüye göre değil de, makama göre tasnif edilmelidir. Bu da makamı benimseyen görüştür ki mantıklı olan da budur.

Bu görüşün tam aksine Türk halk müziği eserlerinin tasnifinde ayak tabirinin kullanılmasını savunan Hoşsu (1997: 28), bu konudaki görüşünü şu sözlerle açıklamıştır:

Halk müziğimizde bazı ezgilerin belirli bir dizisi ve seyri vardır. Bu dizilere (kalıplara) ayak denilir. Ancak, zengin bir melodik yapı içeren halk müziğimizde bu diziler azınlıkta kalır. Bu dizileri makam karşılığı gibi değerlendirmek yanlıştır. Çünkü makam, besteden önce uyulması gereken bir kuraldır. Makamların kendi içerisinde kuralları vardır. Halk müziğimizde, dizi ve seyir açısından ele aldığımız ayaklarda ise, katı bir kurallaşma yoktur, daha özgün bir yapıya sahiptir ve bundan dolayı halk müziğimizin yaratım özelliği ve güzelliği buradan gelmektedir. Bu müzik olgusunda makamsal kuralları aramak yanlıştır. Şu halde, halk ezgilerini incelerken, geleneksel Türk sanat müziğindeki makamsal kuralları düşünmememiz gerekir.

Her iki görüşten farklı olarak, Türk halk ezgilerinin ifade edilışinde makam dizileri tabirini kullanan Yener, bu konuya ilişkin Müzikte 2000 Sempozyumunda sunduğu, “Türk Halk Müziği’nde Diziler ve İsimlendirilmesi” (2001: 73), adlı bildirisinde aşağıda yer alan maddelerle konuyu şu şekilde açıklamaktadır:

1. Türk halk müziği dizilerini ifade etmede ayak, yeterli ve uygun bir terim değildir.
2. Türk halk müziğinde bazı ezgiler makam terimi ve makam anlayışı ile ifade edilebilir. Ancak, bazı halk müziği dizilerinin ifadesinde makam terimine de ihtiyatla yaklaşılmalıdır.
3. Türk halk ezgilerini makam dizileri içerisinde ifade etmek şimdilik en çıkar yol olarak görünmektedir (hüseyini dizisi, hicaz dizisi, nikriz dizisi, saba dizisi vb.).

2.2. Sinop İli Tarihi ve Coğrafyası

Bu bölümde “Sinop” teriminin etimolojik yönü, tarihi süreci ve coğrafyası ile ilgili bir takım bilgiler yer almaktadır.

Sinop adının nereden geldiği kesin bir sonuca bağlanamamıştır. Kelimenin kökeni ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bu görüşler:

1. Sinop’un ilk kez Hititçe “Sinova” ile anıldığı Hitit belgelerinden anlaşılmaktadır. Sinop’un en yerleşik kavimlerinden olan Gaşkalılar döneminde şehrin “Gaşka

Ülkesi” olarak belirleniyordu bu ülke sınırları içindeki küçük “Arauanna Ülkesi” Sinop yöresinde bulunuyordu (Özcanoğlu ve diğerleri 2006: 8).

2. Sinop isminin kökeni Asurî ilâhlarından Ay ilâhı **Sin**'den gelmektedir. Bu ilâhın sembolü otuz sayısı idi. Bu Ay'ın seyir müddetini gösterir (Özcanoğlu ve diğerleri 2006: 8).
3. M. Ö. 200 yıllarında yaşayan Sykmnos'un şiirlerinde Yunan Mitolojisinde Amazonlar adı ile bilinen savaşçı kadınlar toplumundan bahseder. Bir Amazon kraliçesinin adının da “**Sinope**” olduğunu dile getirir (Özcanoğlu ve diğerleri 2006: 8).

Sinop'a ilk yerleşenlere ve şehri kuranlara Akalar denmektedir. Akalar Hazar Denizi'nin kuzeyinde yaşarlarken, M.Ö. 2000 yıllarında Anadolu üzerinden Yunanistan'a geçmiş ve orada Miken Uygarlığı'nı kurmuşlardır. Akalar'dan sonra M.Ö. 1800 yıllarına kadar Sinop ve çevresinde Gaşgaların hakimiyeti sürmüştür. Güneylerinde yaşayan Hititlilerle Gaşgalar arasında sık sık çarpışmalar olmuştur. Gaşgaların bir kısım toprakları ve Sinop M.Ö. 1810 yıllarında Hititlilerin eline geçmiştir. M.Ö. 1330'lardan itibaren tamamen Hititlilerin eline geçmiştir (Efe, 2004: 4).

M.Ö. 700-640 yıllarında Sinop ve çevresine Asurlular'ın hakim olduğu sanılmaktadır. Hititlerin yenilip tarihten silinmesiyle Sinop çevresi Friglerin eline geçmiştir. Friglerle Kimerler arasındaki savaş M.Ö. 676 yılında kaybeden Frigler tarih sahnesinden silinmiştir. Karadeniz sahillerinde hâkim olan Kimmerler Sinop'u başkent yapmıştır (Başoğlu, 1978; Akt: Efe, 2004).

Sinop'un M.Ö. 47 yılına doğru Sezar'ın Anadolu seferi sırasında, Roma hâkimiyeti altına girdiği bilinmektedir. Şehir, Roma İmparatorluğu'nun 395 yılında Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılması sonucunda, Doğu Roma'nın sınırları içerisinde yer aldı. Sinop'taki Bizans hâkimiyeti, 11. yüzyıldaki Türk hâkimiyeti dönemine kadar uzun süre devam etmiştir (Özcan, 2007: 4).

“1085'de Anadolu Selçukluların aldığı Sinop yöresi kısa bir süre sonra yine Bizans yönetimine girdi. 13.yy. da Trabzon İmparatorluğu'na bağlandıktan sonra yine Anadolu Selçukluları'nın eline geçti ve Anadolu'nun Moğolların yönetimine girdiği dönemde çeşitli güçler arasında el değiştirdi. 1277'de Pervaneoğullarına, 1322'de Candaroğullarına bağlandı ve 1461'de de Osmanlı topraklarına katıldı. 16. ve 17.

yy.larda suhtelerin ayaklanmasına sahne olan Sinop birçok kez Zaporojye Kazaklarının saldırısına uğradı. 1853’de Sinop’a bir baskın düzenleyen Ruslar limandaki Osmanlı donanmasını ve kenti yaktı. 19. yy. sonlarında Kastamonu vilayetine bağlı Sinop sancağının sınırları içindeydi. Sinop Cumhuriyet’ten sonra diğer sancaklarla birlikte vilayet yapıldı” (Ergin ve Çakkalkurt 2005: 381).

Sinop ilinin coğrafi durumu hakkında aşağıda birtakım bilgilere yer verilmiştir.

Anadolu’nun kuzey kıyılarında, Karadeniz’e uzanmış bir yarımadaanın kıstağında kurulu Sinop kenti, aynı adla anılan ilin merkezidir. Sinop ilinin kuzeyinde Karadeniz, batısında Kastamonu, güneyinde Çorum ve doğusunda Samsun bulunur (Tırıl, 2010:1). Sinop, doğal yapısı ve deniz ticaretinde üstlendiği rol ile bir liman şehri olması yanında, coğrafi konumu itibariyle de antik çağlardan beri ticaret şehri olagelmıştır. Bu özelliklerinden olacak ki; Karadeniz’e hakim olmak isteyen milletler bu bölgeyi ele geçirmeyi arzulamışlar, hakimiyetine alanlar ise medeniyetlerinin izlerini bırakmışlardır (Özcan, 2007: 1).

Şekil 1. Sinop İli Haritası (www.wikipedia.org)

Batı ve Doğu Karadeniz bölgeleri arasında bir geçiş bölgesinde yer alan il toprakları $41^{\circ} 2$ ve $43^{\circ} 5$ kuzey enlemleri ile $34^{\circ} 5$ ve $35^{\circ} 5$ doğu boylamları arasında yer almaktadır (Berberoğlu, 2010: 1).

2.3. Sinop Müzik Kültürü

Kültür kavramının mevcut pek çok tanımı çeşitli bilimsel alanlarda kullanılmaktadır. Kültüre, genetik ya da içgüdüsel yolla değil, aktarım ya da bir tür sosyal kalıtım yoluyla iletilen tarihsel birikim olarak bakmak olanaklıdır. Bu birikimin

önemli ve kendine özgü özellikler gösteren öğelerinden biri de müzik kültürüdür. Müzik kültürü kavramını kısaca tanımlamak gerekirse, bir toplumun müzik alanında ortaya koyduğu, ürettiği, tükettiği, nesilden nesle sözlü ya da yazılı aktarımlar yoluyla ilettiği, maddi ve manevi, müzikal-kültürel birikimlerinin tümü olarak özetlenebilir (Paşaoğlu, 2009; Akt: Sağlambilen, 2013)

Bütüncü kültür tanımlarının en iyilerinden biri olan, Tylor'a göre kültür; bir toplumun üyesi olarak, insanoğlunun öğrendiği (kazandığı) bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür (Güvenç, 1996: 101).

Kaynar (1996: 26), Anadolu Türk Kültürünün oluşum sürecini kısaca şu şekilde ifade etmektedir:

Atalarımız Orta Asya'da edindikleri savaşçı-göçebe kavim kültürünü, geçtikleri yerleri etkileyip oralardan etkilenererek Anadolu'ya taşımışlardır. Anadolu'da önceden var olan kültür ile, getirilen Orta Asya Türk Kültürü sentezi zamanla Anadolu Türk Kültürünü oluşturmuştur. Günümüz Anadolu uygarlığı, üzerinde yaşamış Lidya, Frigya, Hitit, Yunan, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı uygarlıklarının sentezidir. Bunların hepsidir, ama tek tek hiçbiri değildir. Bizler bu uygarlığın hem mirasçısı, hem de yaratıcısıyız.

“İnsanoğlu tarihi sürecinde bilerek ya da bilmeden yaşamsal tecrübelerini sonraki nesillere aktarmıştır. İnsanlığın geçirmiş olduğu tüm evrelerdeki tecrübe ve birikimler, insanın yaşama tutunmasında belirleyici rol üstlenmiştir. Tüm bu birikimler sonu oluşan kültür, insanlığın en önemli yapı taşlarından. Çünkü insanı insan yapan değerler, kültürel öğeler tarafından şekillenir, belirlenir. Zamanla insanlar, ait oldukları toplumun kültürel yapısını biçimlendirmiş ve yön vermişlerdir. Dolayısıyla kültür, insanlık geçmişinin yaşamsal birikimin gen haritası gibidir. Bu haritanın parçası olan müzik de, asırlar boyunca insanların yaşamlarındaki yer alış biçimiyle kültürün önemli bir bileşeni olmayı hak etmiştir. Müzik, tarih öncesi devirler ve tarih devirlerinde insan yaşamında sürekli bir şekilde etkin rol almış, kültürün oluşumuna, gelişimine ve kullanımına katkı sağlamıştır. Müziğin toplum ve kültür içindeki önemi ve etkisi, tarihsel geçmişinin bu denli güçlü olmasıyla da anlaşılabilir” (Nacakçı, 2013: 26).

Müzik Kültürünün bir alt türü olan karadeniz müzik kültürü, oyunları, türkülerin ritmik yapısı ve kullanılan çalgılar göz önünde bulundurulduğunda renkli bir yapıya

sahiptir. Genellikle aksak usûllerin kullanıldığı ve oyunlara (genellikle horon) eşlik amaçlı yazılmış türkülerdir. Türü belirleyen en önemli öge, 7/8, 7/16, 5/8'lik düzümlerin kullanılmış olmasıdır. Yörede kemençe ve tulum en çok kullanılan çalgılardır. Bunun yanı sıra zurna ve bağlama gibi çalgılarda kullanılmaktadır. Özellikle Trabzon ve Rize dolaylarında, serbest ritimli bir uzun hava türü olan “Yol havası” kemençe ve tulum eşliğinde seslendirilmektedir. Yöresel şive ve özellikle bağlama icrasındaki “Karadeniz tezenesi” de yörenin önemli unsurlarıdır. Deniz, hamsi, mısır ekmeği ve kemençe Karadeniz Bölgesi’ni sembolize ederler (Özer, 2015: 5).

Karadeniz bölgesi müzik kültürünün yapısına kısaca değindikten sonra asıl konu başlığımız olan Sinop müzik kültürünü genel hatlarıyla açıklayabiliriz.

Karadeniz bölgesi müzikleri dendiğinde bölgeyi daha çok temsil eden ve orayla daha çok özdeşleşmiş olarak nitelendirebileceğimiz Doğu Karadeniz yöresi müzikleri, kemençe tulum gibi sazlar akla gelmektedir. Bu genel kanının aksine, coğrafi olarak Karadeniz bölgesinde yer alan Sinop’un müzik kültürü, ritmik yapı, ezgisel yapı ve kullanılan çalgılar göz önünde bulundurulduğunda Doğu Karadeniz müzik kültürüyle pek benzerlik gösterdiğini söyleyemeyiz. Bu durumun sebebini ise, köklü bir tarihi olan Sinop’un farklı kültürlerdeki halklara ev sahipliği yapmış olması ve sürekli olarak göç alıp vermesinden ötürü bölgeye ait karakteristik yapıdan uzak kalmış olması olarak ifade edebiliriz.

Sinop ile ilgili birçok folklor çalışması olan Sarıkaya (2010: 259-267) “Bir inci memleketim” adlı kitabında Sinop müzik kültürü ile ilgili şu konulara değinmektedir:

“Sinop yöresi türküleri kırık havalardan oluşmaktadır. Asker uğurlamada, gelin kınasında ve ölüm gibi olaylarda özellikle ağıtlar yakıldığına tanık oluruz. Acıyı yaşayan kişi ağıt yakarken sözleri doğaçlama olarak sıralayarak söyler. Ağıt yakan kişinin sözlerinden ve ağlayışından etkilenen yakınları da, “oğul”, “ay anam”, “yandım”, “vay” gibi sözlerle ağıt yakan kişiye eşlik ederler. Yüzlerce yıl öncesine ait olan bu gelenek günümüzde de yaşatılmaktadır.”

“Sinop’un köylerinde kadınlar bir araya geldiklerinde çaldıkları def eşliğinde türküler ve maniler seslendirirlerdi. Âşıklık kültüründe yer alan “atışma” ya benzer bir şekilde kadınlar doğaçlama olarak birbirlerine hiciv dolu maniler söylüyorlar ve buna da “atma” diyorlardı. Türkülerin nakaratlarında “nay niye”, “ninnani”, “niriyah” gibi sözcükler vardır. Gittiğim bütün köylerde bu nakaratların söylendiğini gördüm. Türkiye önce nakaratla başlanır. Mani düzen kişi, etrafında

konu yakalamaya çalışırken, nakaratlarla süre kazanır. Sonra konu yakalar ve mani üreterek devam eder.”

Sarıkaya'nın nakarat olarak adlandırdığı ve birçok Sinop türküsünde rastladığımız “nay niye”, “ninnani”, “niriyah” vb. gibi sözcükler, Türk Sanat Müziği eserlerinde var olan terennüm sözcükleriyle kullanılış amaçları bakımından benzerlik göstermektedir.

“Sinop yöresi halkoyunları karşılama türündedir. Oyunlarda daha çok 2/4, 4/4, 9/8'lik ritimler kullanılmaktadır. Gürcü horonu, Çerkez ve Abhaz oyunları da yörede yaygın olan halk oyunlarımızdandır. Bu kültürün arkasında da göç gerçeği yatmaktadır. Oyunların temelini baktığımızda, karşımıza Artvin ve Kafkas oyunları çıkar. Bugün Sinop düğünlerinde düz horon ve deli horon mızıka eşliğinde oynanır. Doğu Karadeniz horon kültürü ilimizde yaygın değildir.”

“Türkülerimiz, göç gerçeğini açıkça ortaya koyuyordu. Göç yollarındaki zorluklar, köylerimize yerleşen halkın kültüründe kayıplara sebep olmuştu. Sürekli göç alıp vermesinden dolayı Sinop halkının yapısında toplum bilincinin öne çıkmadığı görülüyordu. Köylerimizde bizim oyunumuz, bizim türkümüz, bizim sazımız ifadelerinin kullanıldığına rastlamadım.”

Var olan bu durum da mevcut kültürel değerlerin korunması ve yaygınlaştırılarak gelecek nesillere aktarılması anlamında engel teşkil etmektedir.

Halk edebiyatı ve folklor alanındaki araştırmalarıyla tanınan Ülkütaşır (1971: 346-353), “Sinop ve Dolaylarında Halk Sazları Üzerine Bir Araştırma” başlıklı yazısında aşağıdaki tespitlere yer vermiştir.

“Sinop ve çevresi müzik folkloru açısından oldukça zengin bir araştırma alanıdır. Bu yurt köşesi yıllarca birçok saz şairinin uğrak yeri olmuş ve buradan yetişen Aşık Hayri, Aşık Mehmet vb. saz şairlerinden bazıları da Rumeli ve özellikle Anadolu'nun bir çok şehir ve kasabalarını dolaşarak o zamanın saz sohbetlerine, bilmece düzenlemelerine ve halletme yarışlarına katılmış, böylece çevreleri dışında da tanınmışlardır.”

“Sinop'a bir zamanlar “ceziretüluşşak:aşıklar adası” diye bir isim verilmiş olması bu çevrede yıllarca devam eden sazlı ve sözlü aşık hayatının açık bir ifadesi anlamına geldiğini yüksek bir ihtimalle söylemek mümkündür. Bu sazlı-sözlü hayat yarım asır öncesine kadar eski şekliyle varlığını koruyabilmiştir. Bununla beraber bu alanda, değil uzakça bir geçmişe inmek bundan altmış sene önce vefat etmiş olan Bektaşî şairi “Bürhani” zamanında bile bunun izlerine rastlanılmaktadır. Onun saz

çalmadaki büyük yeteneği ve muammâ düzenlemedeki becerisi ile dikkat çekici bir zekaya sahip olduğu açık bir şekilde bilinmektedir.”

“Sinop ve çevresinde genellikle halk bilgisine ait yapılan geniş araştırmalardan sonra mahalli halk sazlarına, oyun ve türkülerine dair de bazı bilgiler edinilmektedir. Fakat itiraf etmek gerekirse ulaşılan bu bilgilerin, diğer alanlara göre adeta yok denilecek kadar az olduğu görülmektedir.”

“Sinop ve çevresinde halk arasında çalınan mahalli sazlar: Saz (âşık :divan sazı), bozuk, bağlama, cura, darbuka, dümbelek, zilli maşa, def, davul, kaba zurna ve kaval’dan ibarettir. Bunların dışında keman, ud, kanun gibi çalgılar da mevcuttur. Bu çevrede saz genel adı altında anılan, “divan sazı, bozuk, bağlama ve cura” diye isimlendirilen müzik aletleridir. Diğer sazlar daha çok özel adlarıyla söylenir. Bu ilk dört çalgının “saplı sazlar” ismi altında ayırt edilmeleri daha açık ve doğru bir isimlendirme olur.”

“Sinop ve dolaylarında çalınan saplı saz türlerini kısaca açıklamak gerekirse bunlar da;

Divan Sazı: Aşık sazı olarak da bilinen asıl sazdır. Bu sazın teknesi diğer sazlara kıyasla daha büyüktür. 8 ile 12 telli ve 30 perdelidir. Telleri, üçerlik olmak üzere dört takım halinde bağlanmıştır. Halen bu asıl sazı yani Aşık Sazını çalanlar birkaç kişiden oluşmaktadır.”

Bozuk: “Saplı sazların bir sonraki türüdür. Zil takımına bir tel eklenmesiyle yedi telli olarak yapılmıştır. Bu saz, Kastamonu ve Çankırı illerinde de çok fazla bilinir ve çalınır.”

“Bu bozuğun sahibi, Sinop’un en meşhur sazcularından Gerzeli Belediyenin (bir lakaptır) Lûtfî Efendi’dir. Lûtfî Efendi, aynı zamanda bu sazları yapan hakiki bir sanatkârdır. Esasen az önce adı geçen bozuk da kendi eseridir. Küçük yaştan beri saz çalan Lûtfî Efendi, Dertli’nin çırağı Geredeli Figani, Polathaneli Kararı vb. birçok sazlı şairlerin meclislerinde bulunmuş ve hatta Figani’nin, üstadı Dertli’nin hediyesi olan, sazını da tamir ederek o zamanki küçük sanatkâr bu koca derbederin takdirine erişmiş, duasını almıştır. Lûtfî Efendi özü, sözü ve sazı ile tam bir Türk sanatkârdır.”

Bağlama: “Bu saz asıl saza göre çalınması bir derece daha kolaydır. Bu yörede de en çok çalınan bağlamadır. Gençler genellikle bağlama çalarlar. Bağlama 6 telli ve 18 perdelidir. Teller ikişerden üç takım halinde bağlanmıştır.”

Cura: “Saplı sazların en küçüğünün ismidir. Çalınması en kolay olanıdır, üç telli ve dokuz perdelidir. Sesi bağlamaya nazaran kalındır. Curada sesler bütündür; yani bu sazda yarım ses yoktur.”

“Saplı sazlardan başka bu yörede çalınan diğer mahalli halk sazlarına gelince bunlarda; Kaval, Kabazurna, Davul, Tef, Zillimaşa, Dümbelek ve Darbuka’dır.

Kaval: Köylünün davul ve zurnadan sonra ruhuna en coşkun zevk heyecanı üfleyen bir çalgıdır. Bu çalgı köylü nazarında kutsal bir niteliğe sahip olduğundan, hakkında birçok inanç ve efsaneler mevcuttur. Kaval yedisi üstünde ve biri de altında olmak üzere sekiz deliği kapsar. Bu delikler sazın perdelerini oluşturur.”

Kabazurna: “Genellikle büyük boyda olan bu saz özellikle köy derneklerinde (düğünlerde) davulla beraber çalınan bir mûsiki aletidir. Şimşir ağacından çekilerek yapılır.”

Davul: “Zurnanın adeta olmazsa olmazıdır. Kasnağı genellikle çam ve bazen de kestane ağacından yapılır. Tuz ve külle temizlenen keçi derisi, kasnağın her iki tarafına geçirilir ve kenarlarındaki ince ağaçtan mevcut çenberlerle bu deriler sıkıştırılır. Ayrıca iplerle de kasnak üzerinden bir diğerine gergin bir şekilde bağlanır. Davulun sağ tarafına çomak (tokmak) ve soluna da şıvga (ince değnek) ile vurulur. Davul-zurna özellikle köylerde bütün derneklerin şenliği, neşe saçan bir müzik aletidir.”

Def (Tef): “Buna kasabalarda bazen “daire” de derler. En çok kadın derneklerinde çalınır. Altındaki deri genellikle koyun ve keçi derisidir. Bazı deflerin kasnağı kenarlarında ince bir tel üzerine geçirilmiş, küçük teneke ziller bulunur.”

Zillimaşa: “Maşa şeklinde bir müzik aletidir. Genellikle 50 santim boyunda uzun ve dar iki demir ince yassı ve geniş metal nesnenin haç benzeri uçlarına, yuvarlak, üç çift küçük zil takılarak yapılır.”

Dümbelek: “Buna bu yörede genellikle “Dömbek” denir. İçi çukur ve bakır bir tasta başka bir şey değildir. Üstüne tavşan derisi geçirilir. İki ince çubukla çapraz olarak üzerine vurulur ve bu sesler diğer sazların ahengine uydurulur. Tek dümbelekler olduğu gibi ortasında kalınca bir sırimla (kayışla) diğerine bağlanmış çift dümbelekler de mevcuttur.”

Darbuka: “Deri geçirilen kısmı daha genişçe olmak üzere, üzerine hemen silindirik bir şekilde çömlek ve testi gibi- pişirilmiş topraktan yapılmış bir çalgıdır. Ağız denilen genişçe çapı üzerine genellikle tavşan derisi geçirilir. Kucağa konulup el ile vurulmak aracılığıyla çalınır. Kadın derneklerinin belli başlı çalgılarındanır.”

“Halkın özellikle geleneklerine çok bağı olanları arasında çalgı çalmak, hatta dinlemek bile “günah” kabul edilirdi. Bununla beraber kaval ile saz bu görüşün az çok bir istisnasını oluşturmaktaydı. Kaval, “Hazreti Musa” dan kalma imiş. Birçok peygamberler çaldığı ve dinlediği gibi “Hazreti Ali” de kavalı pek sever ve dinlermiş. Hatta sesi, Hazreti Ali’nin nefesi imiş. Kutsal bir nitelik yakıştırılan kaval, halk tarafından diğer çalgılar gibi faydasız ve yaramaz bir çalgı olarak görülmemektedir. İyi kaval çalanlar, bununla bir koyun sürüsüne istediği hareketi yaptırabilirmiş. Mesela: su içmek için ırmak kenarına inen bir koyun sürüsünü durdurmak, su içmeden geri döndürmek, dağınık bir sürüyü bir yere toplamak gibi hareketleri kaval ile yapabilirlermiş.”

“Sazı da genellikle “Hak-Tanrı”, “Peygamber” aşıkları çaldıkları ve gerçek “Aşık”, aşkını bununla terennüm ettiği için günah kabul edilmezdi. Günah ve birer “faydasız, yaramaz alet” kabul edilen diğer çalgılar hakkında ise her türlü efsaneler mevcuttur. Mesela: Dümbelek, yarın kıyamet günü kızgın bir ateş olacak ve bu haliyle çalanın sırtına yapışacakmış. Bunun iki değneği de böylece ateş olacak ve dümbeleği çalan bu kızgın değneklerle, elleri yana yana, sırtındaki dümbeleği çalacakmış.”

Ülkütaşır’a ait Sinop müzik kültürü ile ilgili ulaşabildiğimiz nadir kaynaklardan olan bu yazıda; günümüzde etkisini kaybetmiş fakat eskiden yörede köklü bir şekilde varolduğu anlaşılan aşıklık geleneği ile o dönem yörede icra edilen çalgılar hakkında çeşitli bilgiler verilmiştir.

2.3.1. Sinop Müzik Kültürüne İlişkin Yapılan Görüşmeler

Sinop müzik kültürüne yönelik yaptığımız araştırmalarda Sinop’un ileri gelen müzik adamlarıyla söyleşiler yapılmıştır. Aşağıda yapılan bu görüşmelere alt başlıklar halinde yer verilmiştir.

2.3.1.1. Ferruh Güven İle Yapılan Görüşme

Sinop Belediye Konservatuvarı kurucularından ve eski müdürlerinden, yörede halk müziğine emeği geçmiş biri olan Ferruh GÜVEN ile Sinop müzik kültürü hakkında yapılan görüşmenin detayları aşağıda açıklanmıştır.

“Sinop’ta eskiden bahçe düğünleri çok meşhurdu, sünnet düğünleri de özellikle Pazar günleri açık havada yapılırdı. Sinop’un iyi bağlama çalan ekipleri davet edilir, halkın içinde bir masanın etrafında toplanılır ve çalınıp söylenirdi. Sünnet çocukları düğünün yapılacağı alana getirilmeden önce süslenmiş ata

bindirilip önünde keman, klarnet ve darbuka eşliğinde şehrin sokaklarında gezdirilirdi.”

“Benim çocukluğumda kına düğünlerinde evlere, yakın akrabalarından veya tanıdık kişilerden 1-2 bağlama ve 1 darbuka çalan müzisyenler davet edilirdi. Büyük odanın ortasına perde çekilirdi, çalgı çalan kişiler perdenin bir tarafında, kadınlar ise perdenin diğer tarafında müzisyenlerin çaldığı Sinop Çiftetellisi, Konyalı ve Cezayir gibi hareketli türkülerle oynayıp eğlenirlerdi. Sinop’un köylerindeki kına gecelerinde ise bayanlar bir evde toplanır, Çengi adı verilen iki bayan tef çalarak maniler ve türküler söyleyerek kadınları oynatırdı.”

“Sinop merkez ve çevresindeki düğünlerde iki farklı müzik anlayışı vardı. Sinop’un merkezindeki düğünlerde genellikle bağlama takımı yer alırdı ve Sinop Kolbastısı Sinop Çiftetellisi gibi eserleri çalarlardı, günümüzde Gelincik mahallesi olarak bilinen yer ise o zamanlar gelincik köyüydü ve oradaki düğünlerde ise İncesaz diye tabir edilen keman, cümbüş, ud, klarnet, darbuka gibi enstrümanlardan oluşan bir çalgı takımı bulunurdu. Bu incesaz ekibi İndim Havuz Başına gibi o zamanın meşhur Türk Sanat Müziği şarkılarını seslendirirdi.”

“1930’lu yıllarda Sinop’ta o dönemim önde gelen bir bağlama grubu vardı. Efe İsmail, Salih Kasap, Tüfekçi Kazım gibi isimlerden oluşan bu grup aşık düzeniyle bağlama çalan ve çeşitli gecelerde kendi havalarını, güncel havaları çalıp söyleyen kişilerdi. Bu kişilerin çaldığı bazı ortamlarda alkol kullanılmasından ötürü o dönemde birtakım çevrelerce bağlama çalanlara karşı bir önyargı oluşmuştu ve pek iyi gözle bakılmazdı.”

“1950’li yıllarda aktif olarak müzik eğitimi veren halkevleri 1958 yılında kapatılarak yerini kültür derneğine bıraktı. Sinop’un ileri gelen cemiyet adamlarının başında bulunduğu bu dernek müziğe yetenekli kişilerin katılımları teşvik edilerek 2 yıl boyunca çalışmalarını sürdürdü. Daha sonra 1960 yılı ihtilali ile beraber halkevleri tekrar kurularak Sinop’un tüm müzisyenleri bu çatı altında toplandı. 1970’li yıllarda halkevlerinde Sinop’un genç müzisyenlerinin içinde bulunduğu “Hürriyet geceleri” ve “Kıbrıs geceleri” adı altında müzikal etkinlikler organize edilirdi. Sonraki senelerde bünyesinde THM-TSM koro çalışmaları ve çeşitli enstrüman kurslarına yer veren Halk Eğitim Merkezleri kuruldu.”

“1989 yılına geldiğimizde Burhanettin Tunç, Ali Özdolap, Ali Rıza Tütüncü ve benim öncülüğümde Sinop Belediye Konservatuvarı kuruldu. İlk müdürü de Ali Rıza Tütüncü oldu. Günümüzde de Belediye Konservatuvarı aktif olarak çalışmalarına devam etmektedir.”

“Son olarak kökü Osmanlı Dönemine kadar gitmekte olan “Helasa” kültürüne kısaca değinmek istiyorum. Osmanlı Döneminde Sinop dolaylarında seyir etmekte olan bir askeri gemi hava muhalefeti ve dalgalar yüzünden Karadeniz’in tek doğal limanı olan Sinop limanına sığınır. Havanın düzelmemesinden dolayı günlerce Sinop limanında kalan ve erzakları tükenen Osmanlı deniz erleri (Leventler), içinde buldukları ramazan ayının gecesi sahur vakti ufak bir sandal süsleyip maniler, türküler söyleyerek Sinop sokaklarında gezerler ve yiyecek toplarlar.”

“Yaşanan bu olay yıllar geçtikçe gelenek haline gelmiştir. Kendi içinde ufak değişiklikler geçirse de günümüzde halen ramazan ayının içerisinde belirlenen bir günde belediye tarafından temsili bir sandal süslenip ışıklandırılarak halkın katılımıyla beraber, maniler türküler söylenerek sokaklarda gezilir ve “Helasa Geceleri” olarak bu kültür yaşatılmaktadır”.

2.3.1.2. Burhanettin Tunç İle Yapılan Görüşme

Sinop Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi kurucu müdürü ve Sinop yöresiyle ilgili çeşitli Folklor araştırmaları bulunan emekli müzik öğretmeni Burhanettin TUNÇ ile Sinop müzik kültürü hakkında görüşme yapılmış ve bu görüşmenin detayları aşağıda açıklanmıştır.

“Anonim türkülerin oluşması için bazı şartlar vardır. Türküler olaylı ve duygusal türküler olarak ikiye ayrılır. Ozanların ve âşıkların etkilenecek yazdıkları türkülere duygusal türküler denir. Yalnız, etkilenecek yazdıkları bu türkülerin yaşaması için bir şart vardır, o da etkilenecek herkes tarafından paylaşılır olmasıdır. Örneğin Karacaoğlan türkü söyler, o türkü herkesi ilgilendirir şekilde olması lazım ki sahiplenilsin. Sahiplenilmezse ne olur türküyü yazan kişiyle kaybolur gider. Bazı türküler o kadar sahiplenilir ki zamanla ozanın adı silinir ve anonimleşir. Bir de, büyük bir olay karşısında yazılan olaylı türküler vardır. Mesela Sinop’ta geçmişte 3 tane büyük yangın olmuştur. Peki, bu 3 büyük yangından sonra Sinop’ta türkü yakıldı mı? Yakılmadı. 1853’te Sinop’ta Rus baskını oldu bununla ilgili bir türkü var mı? Yok. Öyleyse Sinop’ta yaşanan bu iki büyük olayla ilgili neden türkü yakılmamış?”

“Bir türkünün ortaya çıkabilmesi için kriterler vardır. Bir türkü bir kişinin malı değildir anonimdir, ortak imcece usulü üretilmesi lazım. Bir şeyi ortak üretmek için de, toplumca yaşanan olaylardan aynı şekilde etkilenecek, duygulanmak ve sahiplenmek gerekir. Yani toplumsal olay karşısında ben ne hissediyorsam seninde aynı şeyleri hissetmen gerekir. Bu etkileşimin de olabilmesi için, aynı hamurdan gelmek aynı kültürü paylaşmak ve bunun genlerimize işlemiş olması gerekir. Bunların hepsi en az 150-200 yıllık bir tarihi geçmişe sahip toplumlarda olabilir.

Sinop'ta eksik olan şey budur işte. Sinop'ta tarihi boyunca sürekli halklar değişmiş, sirkülasyon olmuş ve hatta bu durum günümüzde bile devam etmektedir.”

“İkinci bir diğer nedeni ise toplum olarak yeteri kadar büyük acılarla karşı karşıya kalınmamasıdır. Keyfi yerinde insanlar oturup dertli dertli türkü yakamazlar. Başından savaşlar, felaketler gibi büyük acılar geçecek ki bu tarz üretimler olabilsin. Mevcut türkülerimiz hangi konuları içeriyor diye soracak olursak tören, imece, düğün, gelin alma vb. başlıklar verebiliriz. Bunların dışında az da olsa ağıtlarımız vardır.”

“Üçüncü ve son olarak diyebileceğimiz neden ise, eskiden Sinop'ta çalgı çalana pek hoş gözle bakmazlarmış. Bu da daha çok türkü üretilmesini ve sanatın ilerlemesini engellemiştir.”

“Sinop'ta geçmişte yaşamış birçok halktan bir tanesi de Bektaşilerdi. Günümüzde mezarı Sinop'ta bulunan, aslen Batum'lu olan Bektaşi şairi ve dedesi Yesari baba, Bektaşi kültürünü yaymak amacıyla Sinop ve Kastamonu'ya gelmiş ve dergâhını kurmuştur. O dönemlerde Alevi nüfusunun da bulunmasından ötürü Sinop'ta Âşıklık geleneği varmış. Sinop'ta her yıl Anadolu'nun birçok yerinden Ozanların katılımıyla beraber Âşıklar şenliği yapılmış. Duvarında sazların asılı olduğu Âşık kahvehanelerinde Âşıklar akşamları divan, koşma, semai biçiminde şiirler söyleyip saz çalarak atıştırlarmış. Bu ortamlarda alkol tüketilmesinden dolayı halk Bektaşileri pek sevmezmiş. Halkın Bektaşilere karşı olan bu tutumu, dolaylı yoldan o bölgedeki potansiyelin gelişimini de olumsuz yönde etkilemiştir. Saz çalana karşı bir önyargı oluşmuş ve kendi çocuklarının da saz çalmalarını istememişlerdir. Bu da zamanla Âşıklık kültürünün Sinop'ta yok olmasına sebebiyet vermiştir.”

“Sinoplu Bektaşi Âşıklardan bazıları şunlardır; Âşık Burhani, Âşık Rasimi, Âşık Hayri, Âşık Haydar, Âşık Mehmet, Âşık İsmail, Gerzeli Lütfü Efendi.”

2.3.2. Sinop Yöresi Halk Oyunları

“Türkiye'nin en kıvrak oyunlarının Karadeniz'de bulunmasının yanı sıra, Sinop yöresi oyunlarında ağır bir tempo hakimdir. Konular genellikle güzellik unsurları ve gönül oyunlarıdır. Yörenin halk oyunları karşılama türündedir. Bunun dışında Kafkasya'dan gelerek buraya yerleşen halkın kendi yöre oyunları ve Batum göçmenlerinin Artvin horonlarını andıran oyun havaları da yaygındır” (Özdemir, 2007: 48).

“Sahile yakın kısımlardaki oyunlar, ritim ve figürleri yönüyle Kafkas oyunlarına benzer. İç kısımları ise İç Anadolu ve Kastamonu yöresi oyunlarının özelliğini taşır. Bu oyunlara, davul, zurna, def, bağlama, mızıka, tulum gibi çalgılar eşlik eder. Ezgili oyunlar çoğunluktadır” (Özdemir, 2007: 48).

“Yörede oynanan oyunlar şunlardır: Ayancık Eymeleri, Ayancık Çiftetellisi, Muhtar, Karasuda Pazar Var, Munise, Boyabat’ın Pirinci, Derelerde Kuşburnu, Boyabat Çiftetellisi, Gürcü Horonu, Tütün” (sinopkulturturizm.gov.tr, 2016).

2.3.3. Sinop’ta Müzik Eğitimi Veren ve Müzikal Faaliyetler Gösteren Kurumlar

Cumhuriyetten sonra Anadolu’da 1932-1951 yılları arasında faaliyet gösteren halkevlerinden biri de Sinop Halkeviydi. Sinop’ta bu yıllar arasında Halkevinin bünyesinde açılan Güzel Sanatlar şubesi tarafından, birçok halk türküsü ve halk oyunu derlemeleri yapılmış, keman, piyano, mandolin gibi enstrüman kursları açılmış, milli bayramlar gibi özel günlerde görev almak üzere bando takımı kurulmuş, milli saz heyeti oluşturularak müzik akşamları düzenlenmiş konserler verilmiş ve derlenen halk türkülerini seslendirmek üzere korolar kurulmuştu.

Günümüzde de halen Belediye Konservatuvarı, Halk Eğitim Merkezi, Gençlik Merkezi ve Kültür Müdürlüğü gibi kurumlarda enstrüman kursları, koro çalışmaları, çeşitli konserler gibi sanatsal faaliyetler devam etmekte olup il bünyesinde bir Güzel Sanatlar Lisesi ve henüz yeni aktif hale gelmiş olan Güzel Sanatlar Fakültesi gibi müzik eğitimi veren okullar bulunmaktadır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesi ile ilgili başlıklar yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırmalar kapsamında değerlendirilen betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın yürütülmesinde, doküman incelemesi ve görüşme tekniği kullanılmıştır.

Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39)

Araştırmada, TRT repertuarında bulunmayan derlenmiş yirmi dört Sinop türküsü hakkında veriler elde edebilmek amacı ile kaynak taraması yapılarak araştırmanın kuramsal bölümü oluşturulmuştur.

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008: 79).

Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir. Tarananlar; geçmişteki olguların anında iz bıraktığı resim, film, plak, ses ve resim kayıtları bantlar, araç – gereç, bina heykel, vb. kalıntılarla; olgular hakkında, sonradan yazılmış ve çizilmiş her türlü mektup, rapor, kitap, ansiklopedi, resmi ve özel yazı ve istatistikler, tutanak, anı yaşam öyküsü ve benzerleridir (Akbaş, 2005: 1).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Sinop yöresine ait türkülerdir. Araştırmanın örneklemini ise derlenmiş fakat TRT repertuarında bulunmayan yirmi dört Sinop türküsü oluşturmaktadır.

3.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmada veri toplama sürecinde kaynak tarama ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın kuramsal bölümü için alan-yazın araştırması yapılmış, konu ile ilgili kitap, tez, bildiri, dergi ve makale gibi bilimsel çalışmalar taranmıştır. Sinop'un ileri gelen müzik adamlarından Ferruh GÜVEN ve Burhanettin TUNÇ ile Sinop müzik kültürü hakkında, görüşme tekniği kullanılarak söyleşi yapılmış ve yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Görüşme Sözleşme Formu" kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda TRT THM repertuarında bulunmayan derlenmiş Sinop türkülerine ait toplam yirmi dört eserin her biri için makam, usûl ve tür analizi yapılmıştır.

Derlenmiş Sinop türkülerine yönelik yapılan makam analizi; karar perdesi, güçlüsü, seyri, dizisi, donanımı, yedeni ve ses alanı gibi konu başlıkları altında yapılmıştır.

Derlenmiş Sinop türkülerine yönelik yapılan usûl ve tür analizi; zaman, birim, usûl türü, nota süreleri ve eserin türü gibi konu başlıkları altında yapılmıştır.

Görüşme tekniği kullanılarak, ses kayıt cihazı ile görüşmeler kayıt altına alınmış ve bu iki görüşmeye yönelik elde edilen bulgulara ayrıntılı içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu çerçevede, içerik analizi yoluyla verileri tanımlamaya, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışırız. İçerik analizinde temel yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve

temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227).

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmalar sonucu elde edilen TRT repertuarında bulunmayan derlenmiş yirmi dört adet Sinop türküsünün, alt problemler göz önünde bulundurularak yapılan makam, usûl ve tür incelemesine yer verilmiştir.

4.1. “Ah Nerine” isimli türkünün notası ve incelenmesi

DERLEYEN
BURHANETTİN TUNÇ

DERLEME TARİHİ
1981

NOTAYA ALAN
BURHANETTİN TUNÇ

YÖRESİ
Bektaşğa Köyü SİNOP

KAYNAK KİŞİ
NEFİZE YAMAN
ZAHİDE TUNÇ

AH NERİNE

♩ : 72

BEK TA ŞAĞA NIN CA Mİ Sİ AH NE Rİ NE Rİ NE__ GÜŞ TO PUZ DUR Mİ NA RE Sİ__
HA Kİ PAN TOL GİY SE NE AH NE Rİ NE Rİ NE__ GÜŞ Bİ ZİM E VE GEL SE NE__

4

WIY__ BEN TU__ TUL DUM SEV DE YA__ AH NE Rİ NE Rİ NE__ GÜŞ
WIY__ ÇE Kİ__ YO RUM SEV DA Nİ__ AH NE Rİ NE Rİ NE__ GÜŞ

7

YOK MU__ BU NUN ÇA RE__ Sİ__ WIY__
GÖZ LE__ RİM DEN BİL SE__ NE__ WIY__

B.TUNÇ

BEKTAŞĞANIN CAMİSİ AH NERİNE RİNEGÜŞ
TOPUZDUR MİNARESİ WIY
BEN TUTULDUM SEVDAYA AH NERİNE RİNEGÜŞ
YOK MU BUNUN ÇARESİ WIY

ALTIN YÜZÜK DAR BANA AH NERİNE RİNEGÜŞ
NE BAKARSIN HOR BANA WIY
SEN ETTİĞİNDEN UTAN AH NERİNE RİNEGÜŞ
YAR MI BULUNMAZ BANA

GÖKTE YILDIZ YÜZALTIŞ AH NERİNE RİNEGÜŞ
MEVLAM NELER YARATMIŞ WIY
ANNESİ ÇÖRDEN ÇÖPTEN AH NERİNE RİNEGÜŞ
OĞLUNU ASLAN YARATMIŞ WIY

Şekil 2. “Ah Nerine” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Ah Nerine
Yöresi	: Sinop/Bektaşğa Köyü
Kimden Alındığı	: Nefize YAMAN-Zahide TUNÇ
Derleyen	: Burhanettin TUNÇ

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: Sol (Rast)
Güçlüsü	: Sol (Gerdaniye)
Dizisi	: Türkü içerisinde Fa naturel ses değıştirici işareti kullanılmıştır.

Şekil 3. “Ah Nerine” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında MAHUR MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında beş koma Fa diyez ses değıştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Fa diyez ses değıştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü sekiz ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında MAHUR MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklinde toplam iki cümleden meydana gelmiştir. A cümlesinde Karar sesinin 8. Derecesi olan Sol (gerdaniye) perdesiyle seyre başlayan eser Fa (acem) perdesinde kısa bir kalışın ardından, Re (neva) perdesinde buselik çeşnili bir asma kalış yapmıştır. Daha sonra birinci cümlede sonunda karar sesine doğru giderek Sol (rast) perdesinde rast çeşniyle beraber tam karar yapmaktadır. B cümlesinde Sol (rast) perdesiyle çıkıcı bir şekilde devam eden eser Do (çargâh) perdesinde çargâhlı bir kalış yapmış ve birinci cümlede sonunda olduğu gibi karar sesine doğru ilerleyerek Sol (rast) perdesinde rast çeşniyle beraber tam karar yapmaktadır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin 'Mahur' adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 4 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 4 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 4/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 4/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/8 vuruş değerindeki 32'lik nota olarak görülmektedir. Eserde 1/2 vuruş değerinde 8'lik nota ve 1/4 vuruş değerinde 16'lık nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.2. “Arabayı Koşalım” isimli türkünün notası ve incelenmesi

Yöresi: Boyabat

Notaya Alan: Yalçın AKKOCA

ARABAYI KOŞALIM

A RA BA YI KO ŞA LIM BO YA BA TI A ŞA LIM
SEN YA Ğ MUR OL BEN BU LUT YA Ğ AR KEN BU LU ŞA LIM

-1-
ARABAYI KOŞALIM
BOYABATI AŞALIM
SEN YAĞMUR OL BEN BULUT
YAĞARKEN BULUŞALIM

-2-
ELMAYI SEKİZ DİLDİM
ÇAMURA DÜŞTÜ SİLDİM
YAR KIYMETİ BİLMEZDİM
AYRI DÜŞTÜM DE BİLDİM

-BAĞLANTI-
AMANIN YANDIM CİMDALLI
KIZ GİYER BİNDALLI
O BİNDALLI ÜSTÜNE
KIRMIZI KEMER OLMALI

Şekil 4. “Arabayı Koşalım” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı : Arabayı Koşalım

Yöresi : Boyabat

Kimden Alındığı : -

Derleyen : -

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı) : La (Dügâh)

Güçlüsü : Mi (Hüseyni)

Dizisi : Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 5. “Arabayı Koşalım” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ve dört koma Fa diyez ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü beş ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklinde toplam iki cümleden meydana gelmiştir. A cümlesinde güçlü sesi olan Mi (hüseyni) perdesiyle seyre başlayan eser Re (Neva) perdesinde kısa bir kalışın ardından ikinci motifte inici bir hareketle karar sesi olan La (Dügah) perdesinde tam karar yapmaktadır. B cümlesinin ilk motifinde çıkıcı bir şekilde karar perdesinde uşşak dörtlüsü gösterilerek Re (Neva) perdesinde kalış yapılmıştır. İkinci motifte ise ilk motifteki ezgi tekrar edilmiş fakat motifin sonunda Re (Neva) perdesi yerine La (Dügah) perdesinde tam karar yapılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin 'Hüseyni' adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 4 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 4 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 4/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 4/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota noktalı 8'lik nota, en kısa nota süresi ise 1/8 vuruş değerindeki 32'lik nota olarak görülmektedir. Eserde 1/2 vuruş değerinde 8'lik nota ve 1/4 vuruş değerinde 16'lık nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.3. “Ayancık Eymeleri” isimli türkünün notası ve incelenmesi

YÖRESİ
ERFELEK

DERLEYEN
ŞABAN ÇAKMAK

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
TURHAN GÖKMENOĞLU

AYANCIK EYMELERİ

NOTAYA ALAN
BURHANETTİN TUNÇ

♩ : 82

Saz.....

5

A YAN CIK EY ME LE Rİ OY OY OY OY
AK YE MIŞ KA RA YE MIŞ OY OY OY OY

9

BE ĞEN MEM DEY ME LE Rİ BE ĞEN MEM DEY ME LE Rİ
DAL LA RI YE RE DEĞ MIŞ DAL LA RI YE RE DEĞ MIŞ

13

YA RİM GÖM LEK DİK TİR MIŞ OY OY OY OY
DA MAT NA MAZ KI LAR KEN OY OY OY OY

17

BE NOL SAM DÜĞ ME LE Rİ BE NOL SAM DÜĞ ME LE Rİ
GE LİN TA VU ĞU YE MIŞ GE LİN TA VU ĞU YE MIŞ

B.TUNÇ

-1-
AYANCIK EYMELERİ OY OY OY
BEĞENMEM DEYMELERİ
YARIM GÖMLEK DİKTİRMİŞ OY OY OY
BEN OLSAM DÜĞMELERİ

-2-
AK YEMİŞ KARA YEMİŞ OY OY OY
DALLARI YERE DEĞMİŞ
DAMAT NAMAZ KILARKEN OY OY OY
GELİN TAVUĞU YEMİŞ

-3-
BİLEĞİMDE BONCUKLAR OY OY OY
NAZARADIR NAZARA
İKİMİZİ KOYSUNLAR OY OY OY
BİR DARACIK MEZARA

-4-
İSTANBUL'DAN KALK TA GEL OY OY OY
KIRAVATI TAK TA GEL
EĞER BENİ SEVERSEN OY OY OY
AYANCIK'A KAÇ TA GEL

-5-
AYANCIK'TAN AY DOĞDU OY OY OY
BEN SANDIM SABAH OLDU
BASMA ŞALVAR İÇİNDE OY OY OY
ON BIN LİRAM KAYBOLDU

-6-
DENİZDE KARADUMAN OY OY OY
SINOP'TA APARTIMAN
NE YAPALIM SEVDİĞİM OY OY OY
VERMİYOR ANNEN BABAN

Şekil 6. “Ayancık Eymeleri” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Ayancık Eymeleri
Yöresi	: Erfelek
Kimden Alındığı	: Turhan GÖKMENOĞLU
Derleyen	: Şaban ÇAKMAK

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Fa (Acem)
Dizisi	: Türkü içerisinde Mi bemol ses değiştirici işareti kullanılmıştır.

Şekil 7. “Ayancık Eymeleri” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında ACEM KÜRDİ MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında beş koma Si bemol ses değiştirici işareti bulunmaktadır. Mi perdesi bazen, Mi bemol perdesi ile eser içerisinde değişkenlik göstermektedir.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü yedi ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyrinin inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında ACEM KÜRDİ MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklindeki toplam dört cümleden meydana gelmiştir. Üçüncü ve dördüncü cümleler, birinci ve ikinci cümlelerin tekrarından ibarettir. A cümlesinde karar sesinin 5. Derecesi olan Mi (hüseyni) perdesiyle seyre başlayan eserde öncelikle Fa (acem) perdesi vurgulanarak inici bir hareketle Mi bemol (nim hisar) ses değiştirici işareti de kullanılarak Do (çargâh) perdesinde asma kalış yapılmıştır. B cümlesinin ilk motifinde çıkıcı bir şekilde karar perdesinde kürdi beşlisi gösterilmiş daha sonra inici bir hareketle La (dügâh) perdesinde tam karar yapılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Acem Kürdi’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 2 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Nim Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 2 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 2/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 2/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota olarak görülmektedir. Eserde noktalı 8'lik nota ve 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.4. “Bizde Gelin Almacıya Hoşgeldin Derler” isimli türkünün notası ve incelenmesi

YÖRESİ
ERFELEK

KİMDEN ALINDIĞI
ZELİKE NEÇARE

BİZDE GELİN ALMACIYA HOŞGELDİN DERLER

Gelin Alma Havası

DERLEYEN
BURHANETTİN TUNÇ

DERLEME TARİHİ
10.02.1981

NOTAYA ALAN
BURHANETTİN TUNÇ

♩ : 126

(- SAZ.....)

BİZ DÜ DE GÜR GE A LİN GA AL DÜ MA GÜR CI A YA GA

HOŞ O GEL TUR DİN DA DER AĞ LER LA

BİZ DÜ DE GÜR GE A LİN GA AL DÜ MA GÜR CI A YA GA

HOŞ O GEL TUR DİN DA DER AĞ LER LA

BUL Bİ GUR ZE Pİ VER LA DÜ GÜN VI GÖK DÜ Nİ VE Yİ

GA AV ŞUĞ LU NAN YA YER BAĞ LER LA

bizde gelin almacıya hoşgeldin derler
-2-

GA AV ŞU LU NAN YA YER BAĞ LER LA

BUL BI GUR ZE Pİ VER LA DÜ GÜN Vİ GÖK DÜ Nİ VE Yİ

GA AV ŞUĞ LU NAN YA YER BAĞ LER LA

GA AV ŞUĞ LU NAN YA YER BAĞ LER LA

B.TUNÇ

BİZDA GELİN ALMACIYA HOŞ GELDİN DERLER
BULGUR PİLAVINI GAŞUĞNAN YERLER
DÜĞÜR AĞA DÜĞÜR AĞA OTUR DA AĞLA
BİZE VERDÜĞÜN GÖK DÜVEYİ AVLUYA BAĞLA

DÜĞÜR AĞA DÜĞÜR AĞA GÖNLÜN OLDU MU
BİN BEŞYÜZ LİRA ALINCA KESEN DOLDU MU
KESEYİ BÜYÜK DİKMİŞSİN DOLDURAMAZSIN
BİZE GIZI VERMEYİNCE GALDURAMAZSIN

EVLERİNİN ÖNÜ GOYUN (GOCADPEN) ARMUDU
GAYINNAYA GAYNATAYA GÖYNEK VAR MUDU
EVLERİNİN ÖNÜ İNCİR BAHÇESİ
HANI GELİNİMİZİN ÇEHİZ BOHÇASI

ALLAR GİYMİŞ MOR BAĞLAMİŞ OĞLAN ANASI
BOYNU BURUK BENZİ SOLUK GİZİN ANASI
GİZİM SENİ GİZİM SENİ GAÇURABİLSEM
ŞU GIRAN'DAN AŞAĞIYA AŞURABİLSEM

BİZE DERLER HAMZA KÖYLÜ DİKÇE BASARUK
BİZ KÖYÜMÜZE VARINCAK ÇEHİZ ASARUK
VERİN GELİNİMİZİ HAYDI GİDELİM
GÜYO ABİMİZE MÜJDE EDELİM

(X) Köy isimleri, düğünün yapıldığı köye göre değişmektedir

Güyo: Damat
Göynek: Bir çeşit giysi

Şekil 8. "Bizde Gelin Almacıya Hoşgeldin Derler" isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Bizde Gelin Almacıya Hoş Geldin Derler
Yöresi	: Erfelek
Kimden Alındığı	: Zeliğe NEÇARE
Derleyen	: Burhanettin TUNÇ

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Mi (Hüseyni)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 9. “Bizde Gelin Almacıya Hoşgeldin Derler” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ve dört koma Fa diyez ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Eserde Sol (Rast) perdesi yeden kullanılmıştır.

Genişlemesi : Türkü altı ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklinde toplam dört cümleden meydana gelmiştir. İkinci cümle birinci cümle, dördüncü cümle üçüncü cümlelerin tekrarından ibarettir. A cümlesinde, karar sesi olan La (dügâh) perdesiyle seyre başlayan eserde öncelikle ani ve çıkıcı bir hareketle hüseyni perdesi vurgulanmış daha sonra ikinci motifin sonunda Do (çargâh) perdesinde kısa kalış yapılmıştır. Üçüncü ve dördüncü motifte ise Re (Neva) perdesinden inici bir hareketle uşşak dörtlüsü gösterilerek La (dügâh) perdesinde tam karar yapılmıştır. B cümlesinin ilk iki motifinde karar perdesi çevresinde seyredilmiş ve Re (neva) perdesinde kalış yapılmıştır. Üçüncü ve dördüncü motifte öncelikle Re (neva) perdesinden inici bir hareketle yeden sesi olan Sol (rast) perdesine kadar inilmiş daha sonra çıkıcı bir hareketle Re (neva) perdesinde kalış yapılmıştır. Son olarak beşinci ve altıncı motifte Re (neva) perdesinden başlanmış ve uşşak dörtlüsü gösterilerek La (dügâh) perdesine inilerek tam karar yapılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Hüseyni’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 9 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Çifte Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 9 zamanlı usûl ve mertebe olarak 8’lik birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 9/8’lik olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 9/8’lik usûl, birleşik usuller içerisinde yer almaktadır. 2 ve 3 zamanlı usûllerin bir arada kullanılmasıyla oluşmaktadır. Üçlünün yer değiştirmesiyle oluşan, A (3+2+2+2), B (2+3+2+2), C (2+2+3+2), D (2+2+2+3) olmak üzere dört farklı usul şekli vardır. Eserin D (2+2+2+3) şeklinde olduğu görülmektedir.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota noktalı 4’lük nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16’lık nota olarak görülmektedir. Eserde 1

vuruş değerindeki 4'lük nota, noktalı 8'lik nota ve 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.5. “Çerez Türküsü” isimli türkünün notası ve incelenmesi

Yöresi: Sinop / Durağan
Kaynak Kişi: Zeliha AKDÜZ

Derleyen: Yaşar SARIKAYA
Notaya Alan: Yaşar SARIKAYA

ÇEREZ TÜRKÜSÜ

HAY NE SİN DEN NE DİN DEN ÇAK ŞI RİN DAN NE
SİN DEN DA MAT BE YİN A NA SİN DAN YA Bİ ZE ÇEM ÇE REZ
GEL SİN AK ÇA LI BOH ÇA LI ÇEM ÇE REZ GEL SİN

HAY NESİNDEN NESİNDEN
ÇAKŞIRINDAN NESİNDEN
DAMAT BEYİN ANASINDAN
YA BİZE ÇEM ÇEREZ GELSİN
AKÇALI BOHÇALI ÇEM ÇEREZ GELSİN

Şekil 10. “Çerez Türküsü” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Çerez Türküsü
Yöresi	: Sinop/Durağan
Kimden Alındığı	: Zeliha AKDÜZ
Derleyen	: Yaşar SARIKAYA

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: Si (Segâh)
Güçlüsü	: Mi (Hüseyni)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 11. “Çerez Türküsü” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında SEGÂH MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol, bir koma Mi bemol ve dört koma Fa diyez ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma herhangi bir ses değiştirici işareti yazılmamıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü sekiz ses içerisinde, karar sesi olan Si (Segâh) perdesinden Sol (Rast) perdesine inilerek pest taraftan genişleme yapılmıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında SEGÂH MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklinde iki cümleden meydana gelmiştir. A cümlesinde karar sesinin 6. derecesi olan Sol (gerdaniye) perdesiyle seyre başlayan eserde öncelikle güçlü çevresinde seyredilmiş sonra yine güçlü sesi olan Mi (hüseyini) perdesinde kalış yapılmıştır. Birinci ve ikinci motifin melodik yapısı, üçüncü ve dördüncü motifte bir ses aşağı sekvensli bir şekilde aktarılmış ve sonrasında Re (Neva) perdesinde kalış yapılmıştır. B cümlesinde güçlü çevresinde seyredilmiş, segâh makamının genişlemesi olan Sol (rast) perdesi gösterilmiş ve son olarak Si (buselik) perdesinde tam karar yapılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Segâh’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 10 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Aksak Semai usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 10 zamanlı usûl ve mertebe olarak 8’lik birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 10/8’lik olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 10/8’lik usûl, karma usuller içerisinde yer almaktadır. 2 ve 3 zamanlı usûllerin bir arada kullanılmasıyla oluşmaktadır. Üçlünün yer değiştirmesiyle oluşan, A (3+2+2+3) ve B (2+3+3+2) olmak üzere iki farklı şekli vardır. Fakat bu eserin bu iki şeklin haricinde 2+3+2+3 ritim kalıbında olduğu görülmektedir.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota noktalı 4’lük nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16’lık nota olarak görülmektedir. Eserde 1 vuruş değerindeki 4’lük nota, noktalı 8’lik nota ve 1/2 vuruş değerindeki 8’lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.6. “Daha Çeltik Satmaduk” isimli türkünün notası ve incelenmesi

YÖRESİ
DURAĞAN/SINOP

DERLEYEN
ABDULLAH YOLCU

DAHA ÇELTİK SATMADUK

KİMDEN ALINDIĞI
YÖRE

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
ALİ KÜÇÜKDEMİR

DA HA ÇEL TİK SAT MA DUK DA HA ÇEL TİK SAT MA DUK
DU RA ĞAN U ZUN ÇAR ŞI DU RA ĞAN U ZUN ÇAR ŞI

5 KO ÇU KO YU NA SAT MA DUK KO ÇU KO YU NA SAT MA DUK
E Vİ MİZ KAR ŞI KAR ŞI E Vİ MİZ KAR ŞI KAR ŞI

9 DÖ ŞEK A LIP YAT MA DUK DÖ ŞEK A LIP YAT MA DUK
BIT ME Dİ ÇEL TİK İ Şİ BIT ME Dİ ÇEL TİK İ Şİ

13 NE GE ZER SİN PA NA YIR DA NE GE ZER SİN PA NA YIR DA
NE GE ZER SİN PA NA YIR DA NE GE ZER SİN PA NA YIR DA

B.TUNÇ

DAHA ÇELTİK SATMADUK
KOÇU KOYUNA KATMADUK
DÖŞEK ALIP YATMADUK
NE GEZERSİN PANAYIRDA

DURAĞAN UZUN ÇARŞI
EVİMİZ KARŞI KARŞI
BİTMEDİ ÇELTİK İŞİ
NE GEZERSİN PANAYIRDA

©

Şekil 12. “Daha Çeltik Satmaduk” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Daha Çeltik Satmaduk
Yöresi	: Sinop/Durağan
Kimden Alındığı	: -
Derleyen	: Abdullah YOLCU

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Re (Neva)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 13. “Daha Çeltik Satmaduk” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Eserde Sol (Rast) perdesi yeden kullanılmıştır.

Genişlemesi : Türkü beş ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklindeki toplam dört cümleden oluşmaktadır. Üçüncü ve dördüncü cümleler, birinci ve ikinci cümlelerin tekrardan ibarettir. A cümlesinde güçlü

çevresinde seyre başlayan eser üç ses içerisinde hareket etmiş, birinci motifte yaptığı ezgiyi ikinci motifte tekrarlayarak Re (neva) perdesinde kalış yapmıştır. B cümlesinin ilk motifinde karar perdesi çevresinde seyreden eser, yeden sesi olan Sol (rast) perdesine indikten sonra beşli bir atlayışla Re (neva) perdesinde kalış yapmıştır. İkinci motifte ise aynı ezgi tekrarlanmış fakat Re (neva) perdesi yerine La (dügâh) perdesinde tam karar yapılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Uşşak’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 2 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Nim Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 2 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 2/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 2/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota noktalı 8'lik nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota olarak görülmektedir. Eserde 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.7. "Diriyallah" isimli türkünün notası ve incelenmesi

Yöresi: Sinop-Gerze-Tilkilik Köyü
Kaynak Kişi: Kezban SARIKAYA

Derleyen ve Notaya Alan
Yaşar SARIKAYA

DİRİYALLAH

2

YO LA KOY DUM BAK LA YI Dİ RİYAL LAH GEL HOP LA YI
GI DE RİM E LI NİZ DEN KUR TUL SAM Dİ
BAH ÇE LER DE GÖK HI YAR BO YUN BO YU

HOP LA YI NA Dİ RİYAL LAH Dİ RİYAL LAH NA Dİ RİYAL LAH
LI NİZ DEN
MA U YAR

BA NA COK MU GÖR DÜ NÜZ Dİ RİYAL LAH AY SE İ LE
YE ŞİL BAŞ LI KUŞ OL SAM SU İC MEM GO
I KI MİZ DE BİR BOY DA A YİR MA YA

FAT MA YI NA Dİ RİYAL LAH Dİ RİYAL LAH NA Dİ RİYAL LAH
LÜ NÜZ DEN
KİM KI YAR

Dİ RİYAL LAH NA Dİ RİYAL LAH

Şekil 14. "Diriyallah" isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Diriyallah
Yöresi	: Sinop/Gerze-Tilkilik Köyü
Kimden Alındığı	: Kezban SARIKAYA
Derleyen	: Yaşar SARIKAYA

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Re (Neva)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 15. “Diriyallah” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü dört ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklindeki toplam dört cümleden oluşmaktadır. Üçüncü ve dördüncü cümleler, birinci ve ikinci cümlelerin tekrarından ibarettir. A cümlesinde La (dügâh) Re

(neva) dörtlü atlamasyla seyre başlayan eser, gcl çevresinde hareket ettikten sonra La (dügâh) perdesinde uşşak dörtlüsünü göstererek tam karar yapmtır. B cümlesinde karar perdesinden seyre devam eden eser çıkıcı-inici hareketler yaparak La (dügâh) perdesi üzerinde uşşak dörtlüsünü göstermiş ve cümlenin sonunda La (dügâh) perdesinde tam karar yapmtır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Uşşak’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usûl ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 2 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Nim Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 2 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4’lk birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 2/4’lk olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 2/4’lk usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1/2 vuruş değerindeki 8’lik nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16’lık nota olarak görülmektedir. Eserde bunların dışında farklı bir nota değerini kullanılmamtır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.8. “Gaşlardan Gel Gaşlardan” isimli türkünün notası ve incelenmesi

YÖRESİ
SİNOP/Erfelek

DERLEYEN
BURHANETTİN TUNÇ

KİMDEN ALINDIĞI
NERMİYE ÖZTÜRK-
FADİME YILMAZ

DERLEME TARİHİ
13.03.2012

NOTAYA ALAN
BURHANETTİN TUNÇ

GAŞLARDAN GEL GAŞLARDAN

GAŞ LAR DAN GEL GAŞ LAR DAN
E GER MEK TUP İŞ TER SEN

İ ZİN AL ÇA VUŞ LAR DAN İ ZİN AL ÇA VUŞ LAR DAN
GÖN DE RE YİM GUŞ LAR DAN

NA Rİ NAY NAY NİM NAY NAY NİM NA Rİ NAY NAY NİM NAY NAY NİM

1- GAŞLARDAN GEL GAŞLARDAN
İZİN AL ÇAVUŞLARDAN
EĞER MEKTUP İSTERSEN
GÖNDEREYİM GUŞLARDAN

2- EVLERİNİN ÖNÜNE
KARGA GEÇİYOR KARGA
SEVDİĞİMİ GÖRMÜŞLER
DALGA GEÇİYOR ANNE

NARINAY NAYNİM NAY NAYNİM
NARINAY NAYNİM NAY NAYNİM

NARINAY NAYNİM NAY NAYNİM
NARINAY NAYNİM NAY NAYNİM

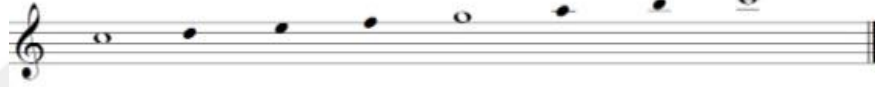
Şekil 16. “Gaşlardan Gel Gaşlardan” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Gaşlardan Gel Gaşlardan
Yöresi	: Sinop/Erfelek
Kimden Alındığı	: Nermiye ÖZTÜRK-Fadime YILMAZ
Derleyen	: Burhanettin TUNÇ

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: Do (Çargâh)
Güçlüsü	: Fa (Acem)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 17. “Gaşlardan Gel Gaşlardan” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında ÇARGÂH MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında herhangi bir ses değiştirici işareti bulunmamaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma herhangi bir ses değiştirici işareti yazılmamıştır.

Yedeni : Eserde Si (Buselik) perdesi yeden kullanılmıştır.

Genişlemesi : Türkü beş ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında ÇARGÂH MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B+C şeklindeki toplam üç cümleden oluşmaktadır. A cümlesinde güçlü çevresinde seyre başlayan eser, inici-çıkıcı hareketler yaparak Do (çargâh)

perdesinde çargâh dörtlüsünü göstermiş ve ilk iki motifte aynı ezgiyi tekrarlayarak cümlelerin sonunda Mi (hüseyini) perdesinde kısa kalış yapmıştır. B cümlesinde Mi (hüseyini) perdesiyle seyre devam eden eser yeden sesi olan Si (buselik) perdesini de kullanarak üçüncü ve dördüncü motifte benzer ezgiyi tekrarlamış ve Do (çargâh) perdesi üzerinde çargâhlı tam karar yapmıştır. C cümlesinde yeden sesi olan Si (buselik) perdesiyle seyre devam eden eser, çıkıcı-inici hareketler göstererek beşinci ve altıncı motifte aynı ezgiyi tekrarlamış ve karar sesi olan Do (çargâh) perdesinde çargâhlı bir şekilde tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin 'Çargâh' adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 2 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Nim Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 2 zamanlı usûl ve merteye olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 2/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 2/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota olarak görülmektedir. Eserde noktalı 8'lik nota ve 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.9. “Gidiyon Mu A Yarım” isimli türkünün notası ve incelenmesi

Kaynak Kişi: Kezban SARIKAYA
Yöresi: Sinop-Gerze Tilkilik Köyü

Derleyen ve Notaya Alan
Yaşar SARIKAYA

GİDİYON MU A YARİM

Gİ Dİ YON MU A YA RİM U ZAK OL
Gİ Dİ YOM U ZAK YA LA RA TU TUL DUM

SUN YOL LA RİN U ZA ĞA GİT ME YA RİM
TU ZAK LA RA YA RI KU ÇUK DI YO LAR

DA YAN Mİ YO YÜ RE ĞİM MAY NİN NA YE
SİĞ Mİ YO KU ÇAK LA RA

NİN NA Nİ NAY NAY NAY NİN NA YE NİN NA NAY NAY

GİDİYON MU A YARİM
UZAK OLSUN YOLLARIM
UZAĞA GİTME YARİM
DAYANMIYO YÜREĞİM

NAY NAY NİNNAYE NİNNANİ NAY NAY

BULGURU KAYNATIRLAR
SERGİDE HAYLATIRLAR
BİZİM KÖYDE ADETTİR
GELİNİ OYNATIRLAR

NAY NAY NİNNAYE NİNNANİ NAY NAY

KARANFİLİM ÇANAKTA
BİR YAR SEVDİM İRAKTA
İRAĞA GİTME YARİM
DAYANMIYO YÜREĞİM

NAY NAY NİNNAYE NİNNANİ NAY NAY

GİDİYOM UZAKLARA
TUTULDUM TUZAKLARA
YARİ KÜÇÜK DİYOLAR
SİĞMIYO KUCAKLARA

NAY NAY NİNNAYE NİNNANİ NAY NAY

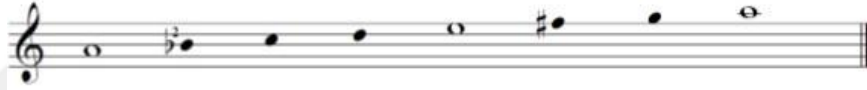
Şekil 18. “Gidiyon Mu A Yarım” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Gidiyon Mu A Yarım
Yöresi	: Sinop/Gerze-Tilkilik Köyü
Kimden Alındığı	: Kezban SARIKAYA
Derleyen	: Yaşar SARIKAYA

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Mi (Hüseyni)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değıştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 19. “Gidiyon Mu A Yarım” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ve dört koma Fa diyez ses değıştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değıştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Eserde Sol (Rast) perdesi yeden kullanılmıştır.

Genişlemesi : Türkü altı ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B+C şeklinde toplam altı cümleden meydana gelmiştir. Üçüncü ve dördüncü cümleler, birinci ve ikinci cümlelerin tekrarından ibarettir. Altıncı cümlede ise beşinci cümle tekrar edilmiştir. A cümlesinde güçlü sesi olan Mi (Hüseyni) perdesiyle seyre başlayan eser inici bir hareketle La (dügah) perdesinde hüseyni beşlisini göstererek tam karar yapmıştır. B cümlesinde karar perdesiyle başlayıp Re (neva) perdesi etrafında seyreden eser La (dügâh) perdesinde uşşak dörtlüsünü göstererek tam karar yapmıştır. C cümlesinde Do (çargâh) perdesi etrafında hareket eden eser, yeden sesi olan Sol (rast) perdesine kadar indikten sonra La (dügâh) perdesinde uşşak dörtlüsüyle tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin 'Hüseyni' adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 4 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 4 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 4/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 4/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16'luk nota olarak görülmektedir. Eserde noktalı 8'lik nota ve 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.10. "Hasan Köşkte Yatıyor" isimli türkünün notası ve incelenmesi

DERLEYEN
FERRUH GÜVEN

YÖRESİ
Demirci Köyü SİNOP

DERLEME TARİHİ

HASAN KÖŞKTE YATIYOR

KİMDEN ALINDIĞI
REMZİYE GÜVEN

NOTAYA ALAN
FERRUH GÜVEN

♩:

Saz...

HA SAN KÖŞK TE YA TI_____ YOR NAN NAN_____ Nİ
HAT ÇE GÖ BEK A TI_____ YOR NAN NAN_____

9
Tİ Rİ NAM Tİ Rİ NAM NAN NAN_____ Nİ E TE YE VAR AY DAŞ GE_____ LİN
Tİ Rİ NAM Tİ Rİ NAM NAN NAN_____ NİM KE MÜK LE RİN BA TI_____ YOR

13
NAN NAN_____ Nİ Tİ Rİ NAM Tİ Rİ NAM NAN NAN_____ Nİ Tİ Rİ NAM Tİ Rİ NAM
NAN NAN_____ NİM Tİ Rİ NAM Tİ Rİ NAM NAN NAN_____ NİM Tİ Rİ NAM Tİ Rİ NAM

17
NAN NAN_____ Nİ NAN NAN Tİ Rİ NAM NAN NAN_____ NİM_____ NAN NAN Tİ Rİ NAM
NAN NAN_____ NİM NAY NAY Tİ Rİ NOM NAN NAN_____ NİM_____ NAY NAY Tİ Rİ NOM

B.TUNÇ

-1-
HASAN KÖŞKTE YATIYOR
HATÇE GÖBEK ATIYOR
ETEYE VAR AYDAŞ GELİN
KEMÜKLERİN BATIYOR

-2-
ARMUT DALDA BİR İKİ
SAYDIM BAKTIM ONİKİ
ONİKİNİN İÇİNDE
ORÇUK HASAN BENİMKİ

-3-
ÇAYA İNDİM TAŞ BULDUM
YÜZÜĞÜME KAŞ BULDUM
ELLER NE DERSE DESİN
BEN KENDİME EŞ BULDUM

Şekil 20. "Hasan Köşkte Yatıyor" isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Hasan Köşkte Yatıyor
Yöresi	: Sinop/Demirci Köyü
Kimden Alındığı	: Remziye GÜVEN
Derleyen	: Ferruh GÜVEN

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Mi (Hüseyni)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 21. “Hasan Köşkte Yatıyor” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ve dört koma Fa diyez ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü beş ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A şeklinde tekrar edilen toplam üç cümleden oluşmaktadır. A cümlesinin ilk motifinde güçlü sesi olan Mi (hüseyni) perdesiyle seyre başlanmış ve inici bir hareketle La (dügah) perdesinde hüseyni beşlisi gösterilerek tam karar yapılmıştır. İkinci motifte ise karar sesinden çıkıcı bir şekilde hareket ederek Mi (hüseyni) perdesi güçlendirilmiş ve tekrar karara doğru inilerek La (dügâh) perdesinde hüseyni beşlisi ile tam karar yapılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Hüseyni’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 2 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Nim Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 2 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 2/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 2/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota noktalı 8'lik nota, en kısa nota süresi ise 1/8 vuruş değerindeki 32'lik nota olarak görülmektedir. Eserde 1/2 vuruş değerinde 8'lik nota ve 1/4 vuruş değerinde 16'lık nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.11. "Helesa" isimli türkünün notası ve incelenmesi

Yöresi
Sinop

Derleyen
Ferruh Güven

Kimden Alındığı
Mahalli Ekipleri

HELESA (SELLİM SAYMA)

Notaya Alan
Ferruh Güven

HEY MO LA İN Dİ Rİ VE RE LİM YA MO HE YA MO

HEY MO LA SEL Lİ Mİ SA YA LIM YA MO HE YA MO

BİS MİL LAH TAN BAŞ LA YA LIM HE LE SA YA LE SA

AY VA DO RU ĞU TAŞ LA YA LIM

HE LE SA YA LE SA BU YIL DA BUR DA KIŞ LA YA LIM

HEL LE SA YA LE SA HE YA MO LA YU SA YU SA HOP

HEY MOLA İNDİRİVERELİM YAMO HE YAMO
HEY MOLA SELLİMİ SAYALIM YAMO HE YAMO

-1-
BİSMİLLAHTAN BAŞLAYALIM HELESA YA LESA
AYVA DORUĞU TAŞLAYALIM HELESA YA LESA
BU YIL DA BURDA KIŞLAYALIM HELESA YA LESA
HEYA MOLA YUSA YUSA HOOOP

-3-
İNCE BURUNDAN GEÇERKEN HELESA YA LESA
SIRMALI SANCAK AÇARKEN HELESA YA LESA
BİR DOLDURUP BİR ÇEKERKEN HELESA YA LESA
HEYA MOLA YUSA YUSA HOOOP

-5-
BİR GEMİM VAR ÜÇ DİREKLİ HELESA YA LESA
TAYFAŞI ASLAN YÜREKLİ HELESA YA LESA
FİLİKASI ÇİFTE KÜREKLİ HELESA YA LESA
HEYA MOLA YUSA YUSA HOOOP

-7-
BAHŞİŞİ ALDIK GİDERİZ HELESA YA LESA
HER YERDE METİN EDERİZ HELESA YA LESA
HEYA MOLA YUSA YUSA HOOOP

-2-
GEMİ GELDİ DUYDUNUZ MU HELESA YA LESA
SELAM VERDİ ALDINIZ MI HELESA YA LESA
BU GEMİYİ BİLDİNİZ Mİ HELESA YA LESA
HEYA MOLA YUSA YUSA HOOOP

-4-
BAHŞİŞİ ALMADAN OLMAZ HELESA YA LESA
GEMİ DÜZENİNİ BULMAZ HELESA YA LESA
TAYFA BUNA RAZI OLMAZ HELESA YA LESA
HEYA MOLA YUSA YUSA HOOOP

-6-
ALTIMIZDA ÇÜRÜK MİNDER HELESA YA LESA
ALTINI ÜSTÜNE DÖNDER HELESA YA LESA
AMAN DEYİM BAHŞİŞ GÖNDER HELESA YA LESA
HEYA MOLA YUSA YUSA HOOOP

-8-
HEY MOLA BAHŞİŞİ ALDIK YAMO HEYAMO
HEY MOLA KALDIRIVERELİM YAMO HE YAMO

Şekil 22. "Helesa" isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Helesa
Yöresi	: Sinop
Kimden Alındığı	: Mahalli Ekipleri
Derleyen	: Ferruh GÜVEN

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: La (Muhayyer)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 23. “Helesa” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında MUHAYYER MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ve dört koma Fa diyez ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ve Fa diyez ses değiştirici işaretleri yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü dokuz ses içerisindedir, genişleme Si (Tiz Segâh) perdesine çıkılarak tiz bölgeden yapılmıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında MUHAYYER MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B+C şeklindeki toplam beş cümleden oluşmaktadır. İkinci cümle birinci cümlelerin tekrarı, dördüncü cümle üçüncü cümlelerin tekrarı, beşinci cümle ise C şeklindedir. A cümlesinde tiz durak sesi olan La (muhayyer) perdesiyle seyre başlayan eser, o bölgede inici-çıkıcı hareketler göstererek cümlelerin sonunda Re (neva) perdesi üzerinde rast beşlisiyle beraber kalış yapmıştır. B cümlesinde Re (neva) perdesiyle seyre devam eden eser, o bölgede tize doğru hareket göstererek tekrar Re (neva) perdesi üzerinde rast beşlisiyle kalış yapmıştır. Cümlelerin sonunda ise Mi (hüseyni) perdesi üzerinde uşşak çeşnisini göstererek kalış yapmıştır. C cümlesinde Re (neva) perdesiyle seyre devam eden eser, o bölgede çıkıcı inici hareketler gösterdikten sonra karar sesi olan La (dügâh) perdesine doğru ilerlemiş ve La (dügâh) perdesi üzerinde uşşak dörtlüsünü göstererek tam karar yapmıştır. Cümlelerin sonunda ise La (dügâh) Re (neva) atlamasından sonra Mi (hüseyni) perdesinde ters glissando yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Muhayyer’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 4,5 ve 7 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûller, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Sofyan, Türk Aksağı ve Devr-i Turan usûllerine karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 4, 5, 7 zamanlı usûl ve mertebeler olarak 4’lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 4/4, 5/4 ve 7/4’lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 4/4’lük usul Ana usul, 5/4 ve 7/4’lük usuller ise Birleşik usuller içerisinde yer almaktadır. 5 zamanlı usullerin üçlünün yer değiştirmesiyle oluşan, A (3+2) ve B (2+3) olmak üzere iki farklı şekli vardır. 7 zamanlı usullerin ise üçlünün yer değiştirmesiyle oluşan, A (3+2+2), B (2+3+2) ve C (2+2+3) olmak üzere üç farklı şekli vardır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota noktalı 4’lük nota, en kısa nota süresi ise 1/8 vuruş değerindeki 32’lik nota olarak görülmektedir. Eserde 1

vuruş değerindeki 4'lük nota, noktalı 8'lik nota, 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota ve 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.12. "Horon" isimli türkünün notası ve incelenmesi

Derleyen ve Notaya Alan
Yaşar SARIKAYA

HORON

BAŞ TAN BAŞ LA YA CA ĞIZ NA N. NA NA

İN CİR AŞ LA YA CA ĞIZ NA Nİ NA NA

İ ZİN VE RİN BÜ YÜK LER NA Nİ NA NA

HO RON BAŞ LA YA CA ĞIZ NA Nİ NA NA

(MIZIKA)

BAŞTAN BAŞLAYACAĞIZ NANI NANA
İNCİR AŞLAYACAĞIZ NANI NANA
İZİN VERİN BÜYÜKLER NANI NANA
HORON BAŞLAYACAĞIZ NANI NANA

NANI DE NANAYI NANI NANA
NANI DE NANAYI NANI NANA

KUYUYA SALDIM BAKIR NANI NANA
İNİYOR TAKIR TAKIR NANI NANA
BENİM SEVDİĞİM YARIM NANI NANA
GÖZLERİ MAVİ ÇAKIR

NANI DE NANAYI NANI NANA
NANI DE NANAYI NANI NANA

Şekil 24. "Horon" isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Horon
Yöresi	: -
Kimden Alındığı	: -
Derleyen	: Yaşar SARIKAYA

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Re (Neva)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 25. “Horon” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü beş ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A şeklinde tekrar eden toplam dört cümleden oluşmaktadır. A cümlesinin ilk motifinde karar sesi olan La (dügâh) perdesinden Re (neva) perdesine dörtlü atlama

yapılarak seyre başlanmış, güçlü perdesi olan Re (neva) civarında hareket ettikten sonra La (dügâh) perdesinde uşşak dörtlüsünü göstermiş ve ikinci motifte tekrar çıkıcı bir şekilde Re (neva) perdesinde kalış yapılmıştır. Bu eserin, analizi yapılan diğer eserlerden farklı olan tarafı, eserin sonunda karar sesi olan La (dügâh) perdesinde karar vermek yerine, karar sesinin dördüncü derecesi olan güçlüsü Re (neva) perdesinde kalarak bitmesidir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Uşşak’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 2 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Nim Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 2 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 2/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 2/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota olarak görülmektedir. Eserde noktalı 8'lik nota ve 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.13. “Karanfil Olacaksın” isimli türkünün notası ve incelenmesi

Yöresi
Erfelek Sorgun Köyü / Sinop

Derleyen
İbrahim YILDIRIM

Kimden Ahndığı
Sorgunlu Deli Ahmet

Derleme Tarihi
1961

Notaya Alan
Ali KÜÇÜKDEMİRCİ

KARANFİL OLACAKSIN

KA RAN FIL O LA CAK SIN
BEN GUR BE TE GI DI YOM

SA RA RIP SOLA CAK SIN AH YAV RUM
SENKI MIN O LA CAK SIN AH YAV RUM

AH YAV RUM AL YA NAK TAN BAK YAV RUM
AH YAV RUM PEN CE RE DEN BAK YAV RUM

KARANFİL OLACAKSIN
SARARIP SOLACAKSIN
BEN GURBETE GİDİYOM
SEN KİMİN OLACAKSIN

SORGUN KÖYDE SAÇAKLAR
FATMA KIZDA YANAKLAR
RÜŞEN ŞİMDİ GELİYOR
MEŞELİKTE KUCAKLAR

BAĞLANTI
AH YAVRUM AL YANAKTAN BAK YAVRUM
AH YAVRUM PENCEREDEN BAK YAVRUM

Şekil 26. “Karanfil Olacaksın” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Karanfil Olacaksın
Yöresi	: Sinop/Erfelek-Sorgun Köyü
Kimden Alındığı	: Sorgunlu Deli Ahmet
Derleyen	: İbrahim YILDIRIM

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Re (Neva)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 27. “Karanfil Olacaksın” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında HİCAZ ailesi içerisinde HÜMAYUN MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında dört koma Si bemol ve dört koma Do diyez ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol ve Do diyez ses değiştirici işaretleri yazılmıştır.

Yedeni : Yeden Kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü altı ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında HÜMAYUN MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklinde toplam üç cümleden oluşmuştur. Birinci cümle A, üçüncü cümle ikinci cümlenin tekrarı şeklinde olduğu görülmektedir. A cümlesinde güçlü sesi olan Re (neva) perdesi etrafında başlayıp seyreden eser, o bölgede dört ses içerisinde hareket ettikten sonra cümlenin sonunda Re (neva) perdesinde kalış yapmıştır. B cümlesinde yine güçlü perdesi etrafında seyre devam eden eser, bezekli motiflerle beraber inici bir şekilde karar sesi olan La (dügâh) perdesinde hicaz beşlisini göstererek tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin 'Hümayun' adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 2 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Nim Sofyanusûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 2 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 2/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 2/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/8 vuruş değerindeki 32'lik nota olarak görülmektedir. Eserde noktalı 8'lik nota, 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota ve 1/4 vuruş değerindeki 16'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.14. “Kendirik” isimli türkünün notası ve incelenmesi

Yöresi: Sinop-Gerze
Büyükdağ ve Küplüce Köyleri

Derleyen ve Notaya Alan
Yaşar SARIKAYA

Kaynak Kişi
Sultan KARA-Ayşe GÖKHAN

KENDİRİK

KEN DİR RİK TE YA MA LIK GE NE GEL Dİ KU MA LIK
GE NE GEL Dİ KU MA LIK GE LİR SE GE
LE GOY SUN O DA Bİ ZE HA LA YIK O DA Bİ ZE
HA LA YIK A MA NİN NA NİN NA YI
A MA NİN NA NİN NA YI

KENDİRİK DE YAMALIK
GENE GELDİ KUMALIK
GELİRSE GELE GOYSUN
O DA BİZE HALAYIK

AMANIN NA NİNNAYI
GEL OYNAYI OYNAYI

ORAK BİÇERİM ORAK
ELLİKLERİ SAYARAK
BEN YARİMİ ARARIM
GELENLERE SORARAK

AMANIN NA NİNNAYI
GEL OYNAYI OYNAYI

Kendirik: Yere serilen sofranın örtüsüne verilen ad.
Halayık: Hizmetçi, işlere yardım eden

Şekil 28. “Kendirik” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Kendirik
Yöresi	: Sinop/Gerze-Büyükdağ ve Küplüce Köyleri
Kimden Alındığı	: Sultan KARA-Ayşe GÖKHAN
Derleyen	: Yaşar SARIKAYA

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: Do (Çargâh)
Güçlüsü	: Mi (Hüseyni)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 29. “Kendirik” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında ÇARGÂH MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında herhangi bir ses değiştirici işareti bulunmamaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma herhangi bir ses değiştirici işareti yazılmamıştır.

Yedeni : Eserde Si (Buselik) perdesi yeden kullanılmıştır.

Genişlemesi :Türkü dört ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında ÇARGÂH MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklinde toplam üç cümleden oluşmaktadır. İkinci cümle birinci cümlelerin tekrarı, üçüncü cümle ise B şeklindedir. A cümlesinde güçlü sesi olan Mi

(hüseyni) perdesiyle başlayıp o bölgede üç ses içerisinde seyreden eser, cümlelerin sonuna doğru yeden sesi olan Si (buselik) perdesini de göstererek Do (çargâh) perdesinde çargâhlı kalış yapmıştır. B cümlesinde Mi (hüseyni) perdesiyle seyre devam eden eser, yeden sesini de göstererek Do (çargâh) perdesinde yaptığı çargâhlı kalışın ardından o bölgede dört ses içerisinde çıkıcı-inici hareket ederek, karar sesi olan Do (çargâh) perdesinde tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin 'Çargâh' adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 9 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Çifte Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 9 zamanlı usûl ve mertebe olarak 8'lik birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 9/8'lik olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 9/8'lik usûl, birleşik usuller içerisinde yer almaktadır. 2 ve 3 zamanlı usûllerin bir arada kullanılmasıyla oluşmaktadır. Üçlünün yer değiştirmesiyle oluşan, A (3+2+2+2), B (2+3+2+2), C (2+2+3+2), D (2+2+2+3) olmak üzere dört farklı şekli vardır. Eserin D (2+2+2+3) şeklinde olduğu görülmektedir.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 2 vuruş değerindeki 2'lik nota, en kısa nota süresi ise 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota olarak görülmektedir.

Eserin Türü : Eserde noktalı 4'lük nota ve 1 vuruş değerindeki 4'lük nota da kullanılmıştır.

4.15. “Kestanenin Fidesi” isimli türkünün notası ve incelenmesi

YÖRESİ
ERFELEK

DERLEYEN
ALİ KÜÇÜKDEMİRCİ

KİMDEN ALINDIĞI
ABDULLAH YOLCU

DERLEME TARİHİ
1990

KESTANENİN FİDESİ

NOTAYA ALAN
ALİ KÜÇÜKDEMİRCİ

KES TA NE NİN Fİ DE Sİ YA BAN YER DE Bİ TE Sİ

GE LİN LE RİN KO CA Sİ GUR ŞUN LA RA GE LE Sİ

GE LİN LE RİN GO CA Sİ GUR ŞUN LA RA GE LE Sİ

B.TUNÇ

-1-
KESTANENİN FİDESİ
YABAN YERDE BİTESİ
GELİNLERİN KOCASI
GURŞUNLARA GELESİ

-2-
KESTANEYİ KESERLER
FIŞKI SÜRMESİN DİYE
BİZİ DE KÖYDEN KOVARLAR
GÜZEL GÖRMESİN DİYE

-3-
KARASU'NUN GÜĞÜMÜ
KİM GÖRMÜŞ GÜLDÜĞÜMÜ
VERİN BENİM YARIMI
KİM İSTER ÖLDÜĞÜMÜ

Şekil 30. “Kestanenin Fidesi” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Kestanenin Fidesi
Yöresi	: Erfelek
Kimden Alındığı	: Abdullah YOLCU
Derleyen	: Ali KÜÇÜKDEMİRCİ

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Mi (Hüseyni)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 31. “Kestanenin Fidesi” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ve dört koma Fa diyez ses değiştirici işaretleri bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ve Fa diyez ses değiştirici işaretleri yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü yedi ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklindeki toplam üç cümleden oluşmaktadır. Birinci cümlede A, üçüncü cümle ikinci cümlede A'nın tekrarı şeklinde olduğu görülmektedir. A cümlesinde Sol (gerdaniye) perdesiyle seyre başlayan eser, o bölgede üç ses içerisinde hareket ederek, birinci motifin sonunda inici bir şekilde güçlü sesi olan Mi (hüseyini) perdesinde kalış yapmıştır. İkinci motifte ise Mi (hüseyini) perdesiyle seyre devam ettikten sonra, Re (neva) perdesinde rast dörtlüsünü göstererek kalış yapmıştır. B cümlesinde Re (neva) perdesiyle seyre devam eden eser, o bölgede dört ses içerisinde inici-çıkıcı bir şekilde hareket ettikten sonra karar sesi olan La (dügâh) perdesinde uşşak dörtlüsünü göstererek tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin 'Hüseyini' adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 2 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Nim Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 2 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 2/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 2/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16'luk nota olarak görülmektedir. Eserde noktalı 8'lik nota ve 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.16. “Leylim” isimli türkünün notası ve incelenmesi

Kaynak Kişi: Kezban SARIKAYA
Yöresi: Sinop-Gerze Tilkilik Köyü

Derleyen ve Notaya Alan
Yaşar SARIKAYA

LEYLİM

NA Nİ NA Nİ NA Nİ NA LEY LİM NA Nİ NA Nİ NA Nİ NA LEY LİM

BULGU RU KAY NA TIR LAR LEY LİM SER Gİ DE HAY LA TIR LAR LEY LİM
KA RAN FİL E KER Mİ SİN LEY LİM BA LI NAN ŞE KER Mİ SİN LEY LİM
KA RAN Fİ LİM ÇA NAK TA LEY LİM BİR YAR SEV DİM İ RAK TA LEY LİM

Bİ ZİM KÖY DE A DE TIR LEY LİM GE Lİ Nİ OY NA TIR LAR LEY LİM
DÜN YA DA YAK TIN BE Nİ LEY LİM AH RET TE ÇE KER Mİ SİN LEY LİM
İ RAK TA KI YA Rİ Mİ LEY LİM SEV DA SI VAR YÜ REK TE LEY LİM

NAN Nİ NA Nİ NA Nİ NA LEY LİM NA Nİ NA Nİ NA Nİ NA LEY LİM

BULGURU KAYNATIRLAR LEYLİM
SERGİDE HAYLATIRLAR LEYLİM
BİZİM KÖYDE ADETTİR LEYLİM
GELİNİ OYNATIRLAR LEYLİM

NANİNA NİNA NİNA LEYLİM
NANİNA NİNA NİNA LEYLİM

KARANFİL EKER MİSİN LEYLİM
BALINAN ŞEKER MİSİN LEYLİM
DÜNYADA YAKTIN BENİ LEYLİM
AHRETTE ÇEKER MİSİN LEYLİM

NANİNA NİNA NİNA LEYLİM
NANİNA NİNA NİNA LEYLİM

KARANFİLİM ÇANAĞTA LEYLİM
BİR YAR SEVDİM İRAKTA LEYLİM
İRAKTAKİ YARIMIN LEYLİM
SEVDASI VAR YÜREKTE LEYLİM

NANİNA NİNA NİNA LEYLİM
NANİNA NİNA NİNA LEYLİM

Sergide haylatma : Kaynayan bulguru serip kurutma eylemi.

Şekil 32. “Leylim” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Leylim
Yöresi	: Sinop/Gerze-Tilkilik Köyü
Kimden Alındığı	: Kezban SARIKAYA
Derleyen	: Yaşar SARIKAYA

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Re (Neva)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 33. “Leylim” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü beş ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A şeklinde tekrar eden toplam dört cümleden oluşmaktadır. A cümlesinin ilk motifine Do (çargâh) perdesiyle başlayıp güçlü sesi olan Re (neva) perdesi

çevresinde hareket eden eser, La (dügah) perdesine inerek hüseyini beşlisini gösterdikten sonra motifin sonunda Re (neva) perdesine çıkarak kısa bir kalış yapmıştır. İkinci motifte ise, Do (çargâh) perdesinde seyre devam eden eser, güçlü sesi etrafında yaptığı kısa harekettten sonra, inici bir şekilde La (dügâh) perdesinde hüseyini beşlisini göstererek tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Uşşak’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 6 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Sengin Semai usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 6 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 6/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 6/4'lük usûl, Birleşik usûller içerisinde yer almaktadır. Dört ve iki vuruşlu usullerin bir araya gelmesiyle oluşan A (4+2) ve üç vuruşlu iki usulün bir araya gelmesiyle oluşan B (3+3) olmak üzere iki farklı usul şekli vardır. Eserin A (4+2) şeklinde olduğu görülmektedir.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16'lük nota olarak görülmektedir. Eserde 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.17. “Odun Aldım Çataktan” isimli türkünün notası ve incelenmesi

YÖRESİ
AYANCIKDERLEYEN
FERRUH GÜVENKİMDEN ALINDIĞI
ÇETİN EKMEKÇİODUN ALDIM ÇATAKTAN
(Atlama Taşı)

DERLEME TARİHİ

♩ : 96

NOTAYA ALAN
FERRUH GÜVEN

Saz...

O DUN AL DIM ÇA TAK TAN_____ DA KE SE___ ME DİM BU_____ DAK TAN
OY A YAN CUK A YAN CUK_____ DA İ Çİ___ DO LU AY_____ NA___ CUK

..... A ŞA KÖ YÜN KIZ LA RI_____ DA SE VİL___ Mİ LOR BU_____ DAK___ TAN
KIZ SE Nİ GÜ ZEL___ GÖS TE REN_____ DE BA ŞIN___ DA Kİ YAZ_____ MA___ CUK

NA Rİ NAY NAN NİM___ NAN NAN_____ NİM NAN NA___ NAN NİM NAN___ NAN___ NİM

B.TUNÇ

-1-
ODUN ALDIM ÇATAKTAN DA
KESEMEDİM BUDAKTAN
AŞA KÖYÜN KIZLARI DA
SEVİLMİYOR KURSAKTAN

NARINAY NANNİM NAN NAN NİM
NAN NAN NİM NAN NAN NİM

-2-
OY AYANCUK AYANCUK TA
İÇİ DOLU AYNACUK
KIZ SENİ GÜZEL GÖSTEREN DE
BAŞINDAKİ YAZMACUK

NARINAY NANNİM NAN NAN NİM
NAN NAN NİM NAN NAN NİM

Şekil 34. “Odun Aldım Çataktan” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Odun Aldım Çataktan
Yöresi	: Ayancık
Kimden Alındığı	: Çetin EKMEKÇİ
Derleyen	: Ferruh GÜVEN

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: Do (Çargâh)
Güçlüsü	: Mi (Hüseyni)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 35. “Odun Aldım Çataktan” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında ÇARGÂH MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında herhangi bir ses değiştirici işareti bulunmamaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Eserde Si bemol 2 perdesi yeden kullanılmıştır.

Genişlemesi : Türkü beş ses içerisindedir, karar sesi olan Do (Çargâh) perdesinden La (Dügâh) perdesine kadar inilerek pest taraftan genişleme yapılmıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında ÇARGÂH MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklinde toplam üç cümleden oluşmaktadır. Birinci cümle A, üçüncü cümle ikinci cümlelerin tekrarı şeklindedir. A cümlesinin ilk motifinde güçlü sesi olan Mi (hüseyini) perdesiyle başlayıp o bölgede üç ses içerisinde seyreden eser, motifin sonunda karar sesi olan Do (çargah) perdesinde çargahlı bir şekilde kısa kalış yapmıştır. İkinci motifte de güçlü çevresinde devam eden eser inici bir hareketle Si (buselik) perdesini gösterdikten sonra Do (çargâh) perdesinde çargâhlı bir şekilde tam karar yapmıştır. B cümlesinin ilk motifinde seyre Do (çargâh) perdesiyle devam eden eser, pest seslere doğru genişleme yaparak La (dügah) perdesine kadar inmiş ve beşli bir atlayışla Mi (hüseyini) perdesini gösterdikten sonra Do (çargah) perdesinde çargahlı kısa kalış yapmıştır. İkinci motifte ise güçlü çevresinde devam eden eser inici bir hareketle Si (buselik) perdesini gösterdikten sonra Do (çargâh) perdesinde çargâhlı bir şekilde tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin 'Çargâh' adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 9 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Çifte Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 9 zamanlı usûl ve mertebe olarak 8'lik birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 9/8'lik olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 9/8'lik usûl, birleşik usuller içerisinde yer almaktadır. 2 ve 3 zamanlı usûllerin bir arada kullanılmasıyla oluşmaktadır. Üçlünün yer değiştirmesiyle oluşan, A (3+2+2+2), B (2+3+2+2), C (2+2+3+2), D (2+2+2+3) olmak üzere dört farklı usul şekli vardır. Eserin D (2+2+2+3) şeklinde olduğu görülmektedir.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota noktalı 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/8 vuruş değerindeki 32'lik nota olarak görülmektedir. Eserde 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota ve 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.18. “Püsürgeden Ay Doğdu” isimli türkünün notası ve incelenmesi

YÖRESİ
AYANCIK / İSTEFAN

DERLEYEN
FERRUH GÜVEN

KİMDEN ALINDIĞI
ÇETİN EKMEKÇİ
SÜREYYA GÜRSOY

DERLEME TARİHİ
10. 07. 1980

PÜSÜRGE DEN AY DOĞDU

NOTAYA ALAN
FERRUH GÜVEN

♩ 70

PÜ SÜR GE DEN DE AY DOĞ DU DA

BEN SAN DIM SA BAH OL DU HE LAL DI YA DA

GİC DER KEN DE OĞ LUM SAB Rİ BO ĞUL DU

-1-
PÜSÜRGE DEN DE AY DOĞDU DA
BEN SANDIM SABAH OLDU
HELALDI'YA DA GİDERKEN DE
OĞLUM SABRİ BOĞULDU

-2-
YARNA ÖNÜNDE SEPKEN DE
ERKEN KALKARIM ERKEN
BEN SABRİ'Yİ KAYBETTİM DE
HELALDI'YA GİDERKEN

-3-
HEY GÜN DOĞDU DA GÜN DOĞDU DA
MİLLET CAMİYE DOLDU
PÜSÜRGEDE DE SAĞ İDİ DE
HELALDI'DA BOĞULDU

-4-
İSTEFAN BAŞI BURUN DA
DURUN KAYIKLAR DURUN
BEN SABRİ'Mİ DE KAYBETTİM DE
VURUN BENİ ÖLDÜRÜN

-5-
DENİZ DİBİ DE KAYNIYOR DA
SABRİM YELKEN BAĞLIYOR
OTURMUŞ KÜPEŞTEYE DE
AYŞEM DİYE AĞLIYOR

-6-
ÇARMIK ÇEKTİK TE YAN YANA DA
CİĞERİM YANA YANA
KÖR OLASI KARADENİZ DE
NASIL KIYDIN BU CANA

Şekil 36. “Püsürgeden Ay Doğdu” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Püsürgeden Ay Doğdu
Yöresi	: Ayancık/İstefan
Kimden Alındığı	: Çetin EKMEKÇİ-Süreyya GÜRSOY
Derleyen	: Ferruh GÜVEN

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Re (Neva)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 37. “Püsürgeden Ay Doğdu” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Eserde Sol (Rast) perdesi yeden kullanılmıştır.

Genişlemesi : Türkü altı ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklindeki toplam dört cümleden oluşmaktadır. Üçüncü ve dördüncü cümleler, birinci ve ikinci cümlelerin tekrarından ibarettir. A cümlesinin ilk motifinde

yeden sesi olan Sol (rast) perdesiyle seyre başlayan eser, çıkıcı bir hareket göstererek güçlü çevresinde kalış yapmıştır. İkinci motifte Do (çargâh) perdesinden inici bir şekilde yeden sesine kadar gelip kısa kalış yapmıştır. B cümlesinin ilk motifinde Do (çargâh) perdesiyle seyre devam eden eser, güçlü çevresinde hareket ettikten sonra Do (çargâh) perdesinde kalış yapmış ve cümlenin sonunda karar sesi olan La (dügâh) perdesinde tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Uşşak’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 9 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Çifte Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 9 zamanlı usûl ve merteye olarak 8’lik birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 9/8’lik olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 9/8’lik usûl, birleşik usuller içerisinde yer almaktadır. 2 ve 3 zamanlı usûllerin bir arada kullanılmasıyla oluşmaktadır. Üçlünün yer değiştirmesiyle oluşan, A (3+2+2+2), B (2+3+2+2), C (2+2+3+2), D (2+2+2+3) olmak üzere dört farklı usul şekli vardır. Eserin D (2+2+2+3) şeklinde olduğu görülmektedir.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4’lük nota, en kısa nota süresi ise 1/8 vuruş değerindeki 32’lik nota olarak görülmektedir. Eserde noktalı 8’lik nota, 1/2 vuruş değerindeki 8’lik nota ve 1/4 vuruş değerindeki 16’lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.19. “Salıncak Türküsü” isimli türkünün notası ve incelenmesi

Yöresi: Sinop / Durağan
Kaynak Kişi: Zeliha AKDÜZ

Derleyen: Yaşar SARIKAYA
Notaya Alan: Yaşar SARIKAYA

SALINCAK TÜRKÜSÜ

EV LE Rİ NİN Ö NÜ SU LUK ÇA MUR LUK A TIN LER Kİ
SİN DE SIR MA YAĞ MUR LUK
BÖY LE MO LUR GÜ ZEL LE RE YAN GIN LIK VAY KÖ MÜR GÖZ LÜ
YA RİM SEN DEN AY RI LA MI YOM AY RI LI ĞIN
DER Dİ NE DA YA NA MI YOM

EVLERİNİN ÖNÜ SULUK ÇAMURLUK
ATILAR KİSİNDE SİRMA YAĞMURLUK
BÖYLE MÖLÜR GÜZELLERE YANGINLIK
VAY KÖMÜR GÖZLÜ YARIM SENDEN AYRILAMIYOM
AYRILIĞIN DİNE DAYANAMIYOM

Şekil 38. “Salıncak Türküsü” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Salıncak Türküsü
Yöresi	: Sinop/Durağan
Kimden Alındığı	: Zeliha AKDÜZ
Derleyen	: Yaşar SARIKAYA

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Re (Neva)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 39. “Salıncak Türküsü” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Eserde Sol (Rast) perdesi yeden kullanılmıştır.

Genişlemesi : Türkü altı ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A cümlesinin tekrarı şeklindeki toplam iki cümle ve bunlara ek olan bir motiften oluşmaktadır. A cümlesinin ilk motifinde yeden sesi olan Sol (rast) perdesiyle

seyre başlayan eser, çıkıcı bir hareket göstererek güçlü çevresinde kalış yapmıştır. İkinci motifte Do (çargâh) perdesiyle seyre devam eden eser, güçlü çevresinden karar sesine doğru inici-çıkıcı hareketler göstermiş ve cümlenin sonunda karar sesi olan La (dügâh) perdesinde uşşak dörtlüsünü göstererek tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Uşşak’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 9 ve 13 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûller, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Çifte Sofyan ve ritim kalıplarının dizilişi bakımından tam olarak karşılama da zaman ve birim olarak Şark-ı Devr-i Revânî usûllerine karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 9 ve 13 zamanlı usûl ve mertebe olarak 8’lik birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 9/8 ve 13/8’lik olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 9/8’lik usûl, birleşik usuller içerisinde yer almaktadır. 2 ve 3 zamanlı usûllerin bir arada kullanılmasıyla oluşmaktadır. Üçlünün yer değiştirmesiyle oluşan, A (3+2+2+2), B (2+3+2+2), C (2+2+3+2), D (2+2+2+3) olmak üzere dört farklı usul şekli vardır. Eserin D (2+2+2+3) şeklinde olduğu görülmektedir. 13/8’lik usûlün ise (2+2+2) + (2+2+3) ritim kalıbından meydana geldiği görülmektedir.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota noktalı 4’lük nota, en kısa nota süresi ise 1/8 vuruş değerindeki 32’lik nota olarak görülmektedir. Eserde 1 vuruş değerindeki 4’lük nota, 1/2 vuruş değerindeki 8’lik nota, noktalı 16’lık nota ve 1/4 vuruş değerindeki 16’lık nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.20. “Sarı Kavun” isimli türkünün notası ve incelenmesi

Derleyen ve Notaya Alan
Yaşar SARIKAYA

Kaynak Kişi
Hatice ÜSTÜN

SARI KAVUN

SA RI KA VUN KES TIN Mİ NİN NA Bİ ÇA ĞI NI SİL DİN Mİ NİN NA
NİN NA DA NİN NA DA NİN NA NİN NA DA NİN NA DA NİN NA

SARI KAVUN KESTİN Mİ NİNNA
BIÇAĞINI SİLDİN Mİ NİNNA
BEN ASKERE GİDİNCE NİNNA
KIYMETİMİ BİLDİN Mİ NİNNA

NİNNA DA NİNNA DA NİNNA DA NİNNA
NİNNA DA NİNNA DA NİNNA DA NİNNA

SARI KAVUN TEFEĞİ NİNNA
KAYNANAMIN KÜREĞİ NİNNA
OĞLUM BANA DİYOR Kİ NİNNA
VUR BAŞIMA KÜREĞİ NİNNA

NİNNA DA NİNNA DA NİNNA DA NİNNA
NİNNA DA NİNNA DA NİNNA DA NİNNA

Şekil 40. “Sarı Kavun” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Sarı Kavun
Yöresi	: -
Kimden Alındığı	: Hatice ÜSTÜN
Derleyen	: Yaşar SARIKAYA

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Re (Neva)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 41. “Sarı Kavun” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bembol ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bembol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü beş ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A cümlesinin tekrarı şeklindeki toplam iki cümleden oluşmaktadır. A cümlesinin ilk motifinde güçlü sesi olan Re (neva) perdesiyle seyre başlayan eser, güçlü

çevresinde dolandıktan sonra inici bir şekilde hareket edip karar sesi olan La (dügâh) perdesinde uşşak dörtlüsünü göstermiş ve motifin sonunda karar sesinden dörtlü bir atlama yaparak Re (neva) perdesinde kalış yapmıştır. İkinci motifte, birinci motiftteki aynı ezgi seyrini gösteren eser, cümlelerin sonunda La (dügâh) üzerinde uşşak dörtlüsünü göstererek tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Uşşak’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 6 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Sengin Semai usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 6 zamanlı usûl ve merteye olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 6/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 6/4'lük usûl, Birleşik usûller içerisinde yer almaktadır. Dört ve iki vuruşlu usullerin bir araya gelmesiyle oluşan A (4+2) ve üç vuruşlu iki usûlün bir araya gelmesiyle oluşan B (3+3) olmak üzere iki farklı usul şekli vardır. Eserin A (4+2) şeklinde olduğu görülmektedir.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/8 vuruş değerindeki 32'lik nota olarak görülmektedir. Eserde 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota, noktalı 16'lık nota ve 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.21. "Seğirttim Çıktım Çardağa" isimli türkünün notası ve incelenmesi

YÖRESİ
SINOPKİMDEN ALINDIĞI
ZELİKE NEÇARE

SEĞİRTTİM ÇIKTIM ÇARDAĞA

DERLEYEN
BURHANETTİN TUNÇDERLEME TARİHİ
10.02.1981NOTAYA ALAN
BURHANETTİN TUNÇ

♩ : 108

Saz....

SE ĞİRT TİM ÇIK TIM ÇAR DA ĞA

GÜL SU YU KOY DUM BAR DA ĞA

DÜN GE CE GİR Dİ GER DE ĞE EY A NAM

OĞ LUN GÜ YO ĞU O LA YI

OĞ LUN GÜ YO ĞU O LA YI O LA YI

GE LİN YA Nİ NA GE LE Yİ

Saz....

...seğirttim çıktım çardağa...

- 2 -

HE YA NA SI HE YA NA SI
 Ö ĞÜN DE MUM LAR YA NA SI
 DA HA ÇOK GÜN LER GÖ RE Sİ HE YA NAM
 OĞ LUN GÜ YO ĞU O LA YI
 OĞ LUN GÜ YO ĞU O LA YI O LA YI
 GE LİN YA NI NA GE LE Yİ

B.TUNÇ

-1-
 SEĞİRTTİM ÇIKTIM ÇARDAĞA
 GÜL SUYU KOYDUM BARDAĞA
 DÜN GECE GİRDİ GERDEĞE HEY ANAM
 OĞLUN GÜYO OLAYI, GELİN YANINA GELEYİ

HEY ANASI HEY ANASI
 ÖĞÜNDE MUMLAR YANASI
 DAHA ÇOK GÜNLER GÖRESİ HEY ANAM
 OĞLUN GÜYO OLAYI, GELİN YANINA GELEYİ

Bağlantı

-2-
 GÜYON BAHÇEDE GEZER
 SARUĞUNA GÜLLER DİZER
 GÜYOMUZ KIZDAN GÜZEL HEY ANAM
 OĞLUN GÜYO OLAYI, GELİN YANINA GELEYİ

Bağlantı

-3-
 GÜYON AKTIR NAZIKTİR
 PARMAĞI DOLU YÜZÜKTÜR
 AĞLATMAN KIZA YAZIKTİR
 OĞLUN GÜYO OLAYI, GELİN YANINA GELEYİ

Bağlantı

-4-
 BÜYÜK EVLER ISSIZ KALDI
 AK BAKRAÇLAR SUSUZ KALDI
 GİZ ANASI GİZSİZ GALDI EY ANAM
 OĞLUN GÜYO OLAYI, GELİN YANINA GELEYİ

Bağlantı

Güyo : Damat
 Yöresel sözcükler: Seğirtmek : Kısa ve anı koşu
 Ak Bakrak : Küçük kalaylı bakır kazan
 Öğünde : Önünde

- 2 -

Şekil 42. "Seğirttim Çıktım Çardağa" isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Seğırttim Çıktım Çardağa
Yöresi	: Sinop
Kimden Alındığı	: Zeliqe NEÇARE
Derleyen	: Burhanettin TUNÇ

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Mi (Hüseyni)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değıştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 43. “Seğırttim Çıktım Çardağa” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziğı kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ve dört koma Fa diyez ses değıştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değıştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Eserde Sol (Rast) perdesi yeden kullanılmıştır.

Genişlemesi : Türkü sekiz ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziğı kuramında HÜSEYİNİ MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B+C+D şeklindeki, A(2), B(2), C(4), D(4) olmak üzere toplam on iki cümleden oluşmaktadır. A cümlesinde yeden sesi olan Sol (rast) perdesiyle seyre başlayan eser, La (dügâh) perdesinden Sol (gerdaniye) perdesine yedili bir atlama göstererek çıkmış ve güçlü sesi olan Mi (hüseyni) perdesi çevresinde hareket ederek yine aynı ses üzerinde kalış yapmıştır. B cümlesinde Sol (gerdaniye) perdesiyle seyre devam eden eser, inici bir hareket göstererek Re (neva) perdesi üzerinde buselik çeşnili kısa bir kalışın ardından o bölgede üç ses içerisinde hareket etmiş ve cümlelerin sonunda Mi (hüseyni) perdesinde kalış yapmıştır. C cümlesinde Do (çargâh) perdesiyle seyre devam eden eser, Mi (hüseyni) perdesi çevresinde dört ses içerisinde hareket ettikten sonra cümlelerin sonunda Do (çargâh) perdesiyle kalış yapmıştır. D cümlesinde Do (çargâh) perdesiyle seyre devam eden eser, o bölgede inici bir hareketle karar sesine kadar inmiş ve La (dügâh) perdesi üzerinde yaptığı uşşak dörtlüsüyle beraber tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘HÜSEYNİ’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 9 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Çifte Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 9 zamanlı usûl ve mertebe olarak 8’lik birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 9/8’lik olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 9/8’lik usûl, birleşik usuller içerisinde yer almaktadır. 2 ve 3 zamanlı usûllerin bir arada kullanılmasıyla oluşmaktadır. Üçlünün yer değiştirmesiyle oluşan, A (3+2+2+2), B (2+3+2+2), C (2+2+3+2), D (2+2+2+3) olmak üzere dört farklı usul şekli vardır. Eserin D (2+2+2+3) şeklinde olduğu görülmektedir.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota noktalı 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota olarak görülmektedir. Eserde 1 vuruş değerindeki 4'lük nota ve 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.22. "Simdim Dirinay" isimli türkünün notası ve incelenmesi

Yöresi: Boyabat

Notaya Alan: Yalçın AKKOCA

SİMDİM DİRİNAY

(SAZ)

KUŞ KA YA DAN EL E DER E Şİ NE GEL GEL E DER

SİM DİM DİRİ NAY DİRİ NAY NAY SİM DİM DİRİ NAY DİRİ NAY NAY

-2-
EŞİNİ BUL DA OYNA
YAN YANA DUR DA OYNA

-BAĞLANTI-
SİMDİM DİRİNAY DİRİNAY NAY
SİMDİM DİRİNAY DİRİNAY NAY

-3-
EŞİMİ BULAMADIM
YAN YANA GELEMEDİM

Şekil 44. "Simdim Dirinay" isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı : Simdim Dirinay

Yöresi : Boyabat

Kimden Alındığı : -

Derleyen : -

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı) : La (Dügâh)

Güçlüsü : Mi (Hüseyni)

Dizisi : Türkü içerisinde ses değıştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 45. “Simdim Dirinay” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında KÜRDİ MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında beş koma Si bemol ses değıştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol ses değıştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü altı ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında KÜRDİ MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A cümlesinin tekrarı şeklindeki toplam iki cümleden oluşmaktadır. A cümlesinin ilk motifinde güçlü sesi olan Mi (hüseyini) perdesiyle seyre başlayan eser, o bölgede dört ses içerisinde hareket ettikten sonra motifin sonunda Mi (hüseyini) perdesiyle kalış yapmıştır. İkinci motifte tekrar güçlü sesiyle seyre devam eden eser, inici bir hareketle La (dügâh) perdesi üzerinde kürdi beşlisini göstererek tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Kürdi’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 2 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Nim Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 2 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 2/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 2/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota olarak görülmektedir. Eserde noktalı 8'lik nota ve 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.23. “Sinop'un Kaleleri” isimli türkünün notası ve incelenmesi

Yöresi
Sinop

Derleyen
Çetin ÇİLİNGİR

Kimden Alındığı
Şehnaz SEMERCİ

Derleme Tarihi
25.12.1999

Notaya Alan
Dr. Özcan KOYUNCUOĞLU

SİNOP'UN KALELERİ

(SAZ.)

Sİ NO BU MUN KA LE LE Rİ (SAZ.)

İN CE BU RUN DA FE NER - Rİ (SAZ.)

HIZ LI ÇE KİN KÜ REK LE Rİ BU GÜN BİZ DE DÜ ĞÜN VAR

1.

2.

BU GÜN BİZ DE DÜ ĞÜN VAR

SİNOP'UMUN KALELERİ
İNCEBURUN'DA FENERİ
HIZLI ÇEKİN KÜREKLERİ
BUGÜN BİZDE DÜĞÜN VAR

SİNOP KIYISI TERSANE
TERSANE İÇİ MEYHANE
ALIN GELİN MEZELERİ
BUGÜN BİZDE DÜĞÜN VAR

SİNOP'UN ESER HER YERİ
GÜNDOĞRUSU KARAYELİ
MENDİREĞE SÜR YELKENİ
BUGÜN BİZDE DÜĞÜN VAR

SİNOP'UN VAR SARIKUM'U
AKLİMAN'I KARAKUM'U
DOLAŞ ADANIN BURNUNU
BUGÜN BİZDE DÜĞÜN VAR

Şekil 46. “Sinop'un Kaleleri” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Sinop'un Kaleleri
Yöresi	: Sinop
Kimden Alındığı	: Şehnaz SEMERCİ
Derleyen	: Çetin ÇİLİNGİR

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Re (Neva)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 47. “Sinop'un Kaleleri” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Yeden kullanılmamıştır.

Genişlemesi : Türkü altı ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında UŞŞAK MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklindeki toplam üç cümleden oluşmaktadır. İkinci cümle birinci cümlelerin tekrarı, üçüncü cümle ise B şeklindedir. A cümlesinin ilk motifinde güçlü sesi

olan Re (neva) perdesiyle seyre başlayan eser, güçlü bölgesinde hareket ettikten sonra motifin sonunda karar sesi olan La (dügâh) perdesinde hüseyini beşlisini göstererek tam karar yapmıştır. Cümlelerin ikinci motifinde, birinci motifteki aynı ezgi seyrinin yapıldığı görülmektedir. B cümlesinin ilk motifinde Mi (hüseyini) perdesiyle seyre devam eden eser, sekvensli bir şekilde inici hareket göstererek motifin sonunda Si bemol 2 perdesinde kısa kalış yapmıştır. İkinci motifte La (dügâh) perdesine kadar aynı sekvensli iniş devam etmiş ve La (dügâh) perdesinde uşşak dörtlüsü gösterilmiştir. Daha sonra karar perdesinde herhangi bir kalış yapmadan direk çıkıcı bir şekilde sıralı olarak Re (neva) perdesine kadar çıkılmış ve dönüş işaretiyle cümlelerin başına dönmüştür. Aynı ezgi seyri tekrarlandıktan sonra cümlelerin sonunda La (dügâh) perdesinde uşşak dörtlüsü gösterilerek tam karar yapılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Uşşak’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 4 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 4 zamanlı usûl ve merteye olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 4/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 4/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, en kısa nota süresi ise 1/8 vuruş değerindeki 32'lik nota olarak görülmektedir. Eserde 1/2 vuruş değerinde 8'lik nota, noktalı 16'lık nota ve 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

4.24. “Şu Şirketin Parası” isimli türkünün notası ve incelenmesi

YÖRESİ: BEKTAŞAĞA / SİNOP

DERLEME TARİHİ: 15.03.1981
DERLEYEN: BURHANETTİN TUNÇ

ŞU ŞİRKETİN PARASI

ŞU ŞİR KE TİN PA RA SI DA NE ÇO Ğİ MİŞ ÇO Ğİ MİŞ

GİT ME YA RİM ŞİR KE TE DE KA DE Rİ MİZ YO Ğİ MİŞ

-2-

ÇARŞIYA İNEBİLSEM DE
TRENE BİLEBİLSEM
ŞİRKETTE YARİM ÖLMÜŞ DE
NAMAZA VARABİLSEM

-3-

ÇAYA İNESİM GELDİ DE
ATA BİNESİM GELDİ
KÖYDEKİ DOSTLARIMI DA
ŞİMDİ GÖRESİM GELDİ

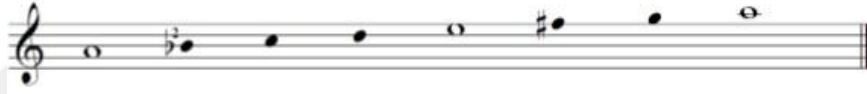
Şekil 48. “Şu Şirketin Parası” isimli türkünün notası

a. Türkünün kimlik bilgileri

Adı	: Şu Şirketin Parası
Yöresi	: Sinop/Bektaşğa
Kimden Alındığı	: -
Derleyen	: Burhanettin TUNÇ

b. Türkünün makamsal analizi

Karar Sesi (Durağı)	: La (Dügâh)
Güçlüsü	: Mi (Hüseyni)
Dizisi	: Türkü içerisinde ses değiştirici işareti kullanılmamıştır.

Şekil 49. “Şu Şirketin Parası” isimli türkünün dizisi

Bu dizi Türk sanat müziği kuramında HÜSEYNİ MAKAMI DİZİSİ adıyla tanımlanmaktadır. Donanımında bir koma Si bemol ve dört koma Fa diyez ses değiştirici işareti bulunmaktadır.

Donanımı : Türkünün notası üzerinde donanıma Si bemol 2 ses değiştirici işareti yazılmıştır.

Yedeni : Eserde Sol (Rast) perdesi yeden kullanılmıştır.

Genişlemesi : Türkü altı ses içerisinde, herhangi bir genişleme olmamıştır.

Seyri : İncelenen türkünün seyri inici çıkıcı özellikte olduğu ve bu türkünün Türk sanat müziği kuramında HÜSEYNİ MAKAMI seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği söylenebilir. Türkünün makamsal analizi sözlü bölümün başladığı cümleden itibaren yapılmıştır.

Türkü A+B şeklindeki toplam iki cümleden oluşmaktadır. A cümlesinin ilk motifinde Re (neva) perdesiyle seyre başlayan eser, güçlü sesi olan Mi (hüseyni) perdesi çevresinde hareket ettikten sonra motifin sonunda Do (çargah) perdesinde kısa kalış yapmıştır. İkinci motifte Mi (hüseyni) perdesinden inici bir hareketle karar sesi olan La (dügâh) perdesine kadar inmiş ve La (dügâh) perdesinde hüseyni beşlisini göstererek tam karar yapmıştır. B cümlesinin ilk motifinde yeden sesi olan Sol (rast) perdesiyle seyre devam eden eser, Sol (rast) perdesinde rast çeşnisini yaparak Re (neva) perdesine karda çıkmış ve motifin sonunda aynı şekilde Sol (rast) perdesine kadar inerek kalış yapmıştır. İkinci motifte La (dügâh) perdesi üzerinde uşşak dörtlüsünü göstererek tam karar yapmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, aynı ses dizisi içerisinde olduğu tespit edilen Türk halk müziğindeki bu eserin ‘Hüseyni’ adı ile adlandırılmasının doğru olacağı söylenebilir.

c. Türkünün usul ve tür analizi

Zaman : Analizi yapılan eserin usûlü Türk halk müziği nazariyatına göre 4 zamanlı usûller kapsamına girmektedir. Bu usûl, Türk sanat müziği usûlleri içerisinde Sofyan usûlüne karşılık gelmektedir.

Birim : Eser, 4 zamanlı usûl ve mertebe olarak 4'lük birim ile gösterilmiştir. Analizi yapılan eserin usûlünün, 4/4'lük olduğu görülmektedir.

Usûl Türü : THM nazariyatına göre 4/4'lük usûl, Ana usûller içerisinde yer almaktadır.

Nota Süreleri : Eser içerisinde süre olarak en uzun nota 2 vuruş değerindeki 2'lik nota, en kısa nota süresi ise 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota olarak görülmektedir. Eserde noktalı 4'lük nota, 1 vuruş değerindeki 4'lük nota, noktalı 8'lik nota, 1/2 vuruş değerindeki 8'lik nota ve 1/4 vuruş değerindeki 16'lık nota da kullanılmıştır.

Eserin Türü : Kırık hava türünde sözlü bir eserdir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın alt problemlerine ilişkin tespit edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

1. İçerik analizi yapılan derlenmiş 24 Sinop türküsünün; 8 tanesi Uşşak makamı, 7 tanesi Hüseyini makamı, 3 tanesi Çargâh makamı, 1 tanesi Mahur makamı, 1 tanesi Acemkürdi makamı, 1 tanesi Kürdi makamı, 1 tanesi Segâh makamı, 1 tanesi Muhayyer makamı, 1 tanesi Hümayun makamı seyir karakteri ile uygunluk gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

2. İçerik analizi yapılan derlenmiş 24 Sinop türküsünün; 9 tanesi 2/4'lük, 6 tanesi 4/4'lük, 5 tanesi 9/8'lik, 2 tanesi 6/4'lük, 1 tanesi 10/8'lik, 1 tanesi 13/8'lik usûl kalıpları içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. İçerik analizi yapılan derlenmiş 24 Sinop türküsünün tamamı, ritimsel tasnifi açısından kırık hava türünde sözlü eserlerdir. İncelenen eserlerin beş tanesi A+B şeklinde tekrarları ile beraber 4, beş tanesi A+B şeklinde tekrarları ile beraber 3, dört tanesi A+B şeklinde 2, üç tanesi A şeklinde tekrarıyla beraber 2, iki tanesi A şeklinde tekrarları ile beraber 4, bir tanesi A+B+C şeklinde 3, bir tanesi A+B+C şeklinde tekrarları ile beraber 6, bir tanesi A şeklinde tekrarları ile beraber 3, bir tanesi A+B+C şeklinde tekrarları ile beraber 5, bir tanesi A+B+C+D şeklinde tekrarları ile beraber 12 cümleden oluşmaktadır.

5.2. Öneriler

TRT repertuarında bulunan yöresel türkülerin makam, usul ve tür yönüyle içerik analizlerinin yapıldığı birçok lisansüstü çalışma bulunmaktadır. Fakat TRT repertuarında bulunmayan türkülere yönelik çalışmaların son derece kısıtlı olduğu görülmüştür. Yapılan çalışma bu anlamda ender örneklerdendir. Bundan sonra yapılacak olan bu tür çalışmalarda yöre yöre derlenmiş türkülere ulaşılmalı, bu türküler ezgisel, ritimsel ve biçim yönüyle incelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, Selçuk. “BEÖ-501 Spor Bilimleri Araştırma Yöntemleri.” Yayınlanmamış Sunum Raporu. Abant İzzet Baysal Üniversitesi SBE, 2005.
- Akdoğu Onur, **Türk Müziğinde Türler ve Biçimler**, P.K. 88 Karşıyaka-İzmir, İzmir 2003, 670.
- Berberoğlu, Muhammet. “Beylikler Döneminde Sinop.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi SBE, 2010.
- Büyükyıldız H. Zeki, **Türk Halk Müziği Ulusal Türk Müziği**, Papatya Yayıncılık, İstanbul 2009, 174.
- Demir Sertan, **Türk Halk Müziğinde Türler**, Usar Yayıncılık, İstanbul 2013, 173.
- Duygulu Melih, **Türk Halk Müziği Sözlüğü**, Pan Yayıncılık, İstanbul 2014, 515.
- Efe, İsmail. “Milli Mücadele Yıllarında Sinop.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi SBE, 2004.
- Emnalar Atınç, **Tüm Yönleriyle Türk Halk Müziği ve Nazariyatı**, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1998, 940.
- Ergin, Sedat ve Hasan Çakkalkurt. **İl İl Yurdumuz Türkiye İller Ansiklopedisi**. Milliyet Yayınları, cilt no 2, İstanbul 2005.
- Güvenç Bozkurt, **İnsan ve Kültür**, Remzi Kitapevi, İstanbul 1996, 398.
- Hoşsu Mustafa, **Geleneksel Türk Halk Müziği Nazariyatı**, İzmir 1997, 189.
- <http://www.sinopkulturturizm.gov.tr/TR,74852/halk-oyunlari.html>, (Erişim: 02.06.2016).
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/Sinop_\(il\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Sinop_(il)), (Erişim: 18.01.2016)
- Karasar Niyazi, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayıncılık, Ankara 2008, 310.
- Kaynar Ümit, **Türk Halk Kültürü ve Halk Müziği**, Ege Yayınları, İstanbul 1996, 213.

- M. Şakir Ülkütaşır, “Sinop ve Dolaylarında Halk Sazları Üzerine Bir Araştırma,” Türk Kültürü Dergisi. Sayı no 100, (Şubat 1971), s. 346-353.
- Nacakçı, Zeki ve Alaattin Canbay. **Müzik Kültürü**. Pegem Yayınları, Ankara 2013, 344.
- Özbek Mehmet, **Türk Halk Müziği El Kitabı I Terim Sözlüğü**, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 2014, 222.
- Özcan, Selim. “Tanzimat Döneminde Sinop’un Sosyal Ekonomik Durumu.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuzmayıs Üniversitesi SBE, 2007.
- Özcanoğlu, Zeynel Zeki, Meftun Koca, Abdullah Genç, Ayşe Bilgin, Fuat Dereli ve Adem Yılmaz. **Geçmişin Fotoğraflarıyla Sinop Tarihi**, Sinop Belediyesi Kültür Yayınları, Sinop 2006.
- Özdemir, Coşkun. “Sinop’un Toplumsal Yapısı.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi SBE, 2007.
- Özer, Levent. “Samsun Yöresi Türk Halk Müziği Ezgilerinin Müzikal ve Edebi Yönden İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2015.
- Özkan İsmail Hakkı, **Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri-Kudüm Velveleleri**, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2014, 816.
- Pelikoğlu Mehmet Can, **Geleneksel Türk Halk Müziği Eserlerinin Makamsal Açıdan Adlandırılması**, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 2012, 320.
- Sağlambilen, Okan. “Geleneksel Türk Müziği Çalgıları Eğitiminde Lüleburgaz Yöresi Kaba Zurna İcracılarının Çalgıya İlişkin Görüş ve Uygulamalarının İncelenmesi.” Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013.
- Sarıkaya A. Yaşar, **Bir İnci Memleketim**, Yeni Mah. Kuruçeşme Sok. No:1 Sinop, Samsun 2010, 505.
- Sarisözen Muzaffer, **Türk Halk Musikisi Usûlleri**, Ankara 1962, 118.

Tırıl, Alpay. “Cumhuriyet Döneminde Sinop.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi SBE, 2010.

Yener Sabri, **Liseler İçin Müzik Lise 1 Ders Kitabı**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2005, 132.

Yener, Sabri. “Türk Halk Müziğinde Diziler ve İsimlendirilmesi”, Müzikte 2000 sempozyumunda sunulan bildiri. İstanbul: 17-18 Mayıs 2000.

Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011, 366.

EKLER**Ek. 1. Eser Analiz Şablonu****a. Türkünün kimlik bilgileri****Adı** :**Yöresi** :**Kimden Alındığı** :**Derleyen** :**b. Türkünün makamsal analizi****Karar Sesi (Durağı)** :**Güçlüsü** :**Dizisi** :**Donanımı** :**Yedeni** :**Genişlemesi** :**Seyri** :**c. Türkünün usul ve tür analizi****Zaman** :**Birim** :**Usûl Türü** :**Nota Süreleri** :**Eserin Türü** :

Ek. 2. Görüşme Sözleşme Formu

Merhabalar,

Öncelikle size kendimi tanıtmak istiyorum.

Ben Barış YAŞAYANCAN. Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Geleneksel Türk Müziği Bölümünde araştırma görevlisiyim. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Anasanat dalında yüksek lisans yapmaktayım. Yüksek lisans çalışmamda Sinop yöresi müzik kültürünü araştırarak, derlenmiş repertuarda bulunmayan yöre türkülerini makam, usûl ve tür yönleriyle incelemeyi hedefliyorum. Bu çalışmanın en önemli amaçlarından birisi derlenmiş repertuarda bulunmayan ulaşılabilen türkülerin makam, usûl ve tür tasnifi yapılarak bilimsel bir çalışmayla akademik bünyeye taşınmasıdır. Derlenmiş repertuarda bulunmayan bu türkülerin kayıt altına alınıp literatüre kazandırılması ve yaşatılması için yüksek lisans aşamasında yapılacak bu çalışmayı oldukça önemsiyoruz.

Araştırmamın bu aşamasında yörede halk müziğine emeği geçmiş kişiler olarak sizlerle bir görüşme formu doldurulması gerekmektedir. Ayrıca geçmişten günümüze Sinop müzik kültürü ile ilgili bilgi birikiminizi ve kişisel arşivinizde yer alan repertuarda bulunmayan Sinop türkülerini, yüksek lisans tez çalışmamda kullanmak üzere benimle paylaşmanızı rica ediyorum. Araştırmam boyunca toplayacağım verilerin geçerlilik ve güvenilirliğinin sağlanabilmesi açısından sesli çekim yapılacaktır. Bu kayıtlar yalnızca yapacağım bilimsel çalışmalarda veri olarak kullanılacaktır. Katılımcıların talepleri doğrultusunda alınan kayıtlar bilimsel çalışmalar tamamlandıktan sonra silinebilecektir.

Bana ayırmış olduğunuz vakitten dolayı teşekkür ederim.

Size verdiğim sözleri tutacağıma ve araştırmama tamamen gönüllü olarak katıldığımıza dair bu sözleşmeyi karşılıklı olarak imzalamamız gerekmektedir.

Araştırmama gösterdiğiniz ilgi ve katkılarınızdan dolayı tekrar teşekkür ederim.

Görüşmenin yapıldığı;

Tarih :/...../..... Saat:

Yer:

Görüşme yapılan kişinin

Adı ve Soyadı :

İmzası :

Görüşme yapan araştırmacının

Adı ve Soyadı :

İmzası :